4694

FINS EL DIMONI PORTA BANYES

FANTASIA VODEVILLESCA, LÍRICA
EN UN PRÓLEG I TRES ACTES

ORIGINAL D'EN

JOAQUIM MONTERO

Música del Mestre RAFEL POU

60 cènti

És propietat de l'autor. Prohibi
la reimpressió de la obra i dels ca
tables de la mateixa. Registrat d

EDITORIAL CATALANA, S. A. — Ferlandina, 7, 9 i 11. — Telèfon 5329 A. — BARCELONA

FINS EL DIMONI PORTA BANYES

FANTASIA VODEVILLESCA

en un pròleg i 3 actes, dividida en 13 quadros

ORIGINAL D'EN

JOAQUIM MONTERO

MÚSICA DEL MESTRE

RFAEL POU

BARCELONA

SALVADOR BONAVÍA. — Tapineria, 4

1924

Aquesta obra s'ha estrenat al « Gran Teatre Espanyol », de Barcelona, el dia 19 d'abril de 1924.

REPARTIMENT

La Reina (Pell del Diable) .	Assumpció Casals.
Poneta	Visitació López.
Tigre de les Praderes . . .	Roseta Hernáez.
Flor de Thé	» »
La Luxúria	» »
La Cambrera	Agustina Puchol.
Crisantema	Elena Montserrat.
Orquidea	Mercè Valls.
Pagesa primera	Maria Pujol.
Pagesa segona	Mercè Fernández.
Paisana primera	Agustina Puchol.
Paisana segona	Elena Montserrat.
En Banyeta	Alfons Tormo.
Cargolí	Josep Santpere.
Espia Dimonis	Josep Bergés.
Felipó	Lluis Zanón.
Maciste	Josep Alfonso.
Pok-Men-Keda	» »
Governador	Alfons Arteaga.
Pagès primer	Ferràn Capdevila.
Pagès segon	M. Giménez Salas.
El Mestre	Josep Camps.
Martiniano	M. Giménez Salas.
Tonny	» » »
Gin-coktail	Enric Ribas
Sis	Josep Giner.
Set	Enric Ribas
Cow-Boy primer	Emili Ginestet.
Cow-Boy segon	Josep Palahí.
Gaucho primer	Ferràn Capdevila.
Gaucho segon	Josep Palahí.
Gaucho tercer	Josep Monterde.
Miner primer	» »
Miner segon	D. Llorens.

Els Pecats capitals, Les Fúries, Ministres, Diables, Diableses, Dimoniets, Gent del poble, Gheisses, Indis, Orientals, Apatxes, Gendarmes, etc. etc.

PRÓLEG

En l'Infern :: Les banyes d'en Banyeta

Decoració a tot foro, a gust del pintor. (Procurant que tingui gust.)

ESCENA PRIMERA

CHOR DE DIABLES *i* DIABLESES

(*En alçar-se el teló, diables i diableses, van sortint per distints termes, donant mostres de gran extranyesa i forta inquietut. En trobar-se en el centre de l'escena, s'interroguen uns als altres.*)

MUSICA

ELLES — Què dimoni passa?
ELLS — Què diable hi ha?
TOTS — Que tota la casa
tan revolta està!
ELLES — No sóc xafardera!
ELLS — Ni jo xafardè!
TOTS — Més, fem per manera
de saber-ne el què.
ELLS — Jo he sentit molt soroll i molta pressa.
ELLES — Jo he sentit moviment tota la nit.
ELLS — Jo he sentit que cridava la mestressa.
ELLES — Jo també! Jo també he sentit el crit!
ELLS — Té un geniot que quan crida tots li fugen!
ELLES — Jo no sé cóm l'aguanta el seu senyô!
ELLS — Saps com és quan les sangs al cap li pugen!
ELLES — Si, però, quan li baixen és pitjô.
ELLS — Perquè, quan es queixa, no té mai motius.
Ni solta, ni volta, ni seny, ni raó!
ELLES — Jo sé prou i massa que és cert el que dius,
però, és que ara sembla que va de debò!

671505

TOTS
Ho hem d'escatî,
ho hem d'ensumar;
què passa aquí
s'ha d'esbrinar.
sense cridar,
sense aldarull...
Que s'ha d'obrir l'ull
i no val a badar!

(*Indiquen el mutis*

ESCENA II

Dits i CARGOLI, *Perruquer del Dimoni; té pinta d'esquena, però, no ens en fiem.*

CARGOLI (*Deturant-los.*) On anèu? Què cerquèu?
TOTS (*Tornant.*) Cargolí! Tú ens pots dî...
CARGOLI Què volèu? Què volèu?
TOTS Saber què és, què passa aquí.
CARGOLI Escoltèu!

Ja sabéu, que era el dimoni
l'enemic més ferm i fort
que tenia el matrimoni
i li feia guerra a mort.
Però va anâ a Barcelona
l'any passat a estiuejar
i es va topâ amb una dona
que al pobret el va enredar.
La va dû aquí
i ella va dî:
«Si em vols haver
Casat amb mi,
si no és aixî
no hi ha re a fer!»

TOTS I què!
CARGOLI I ell que a tots els demés tempta
resistir-la no pogué.
Ell tregué de les calderes
un jutge i un agutzil
i de bones a primeres
va casar-se pel civil.
Va entregar-se al matrimoni
amb tal fè, que avui, senyors,
la senyora del dimoni
és al llit amb els dolors.
I ara ell està
plantat allà,
pensant, cofoi,
què en surtirà...
què passarà
si no és un noi?

TOTS Per què?
CARGOLI Ah! Ah!

Perquè si és una noia
el dimoni va a Sant Boi!
TOTS Si que és un cas, com un cabaç,
però, més clar ho esplicaràs
si no, no comprenem el cas!
En el llibre del destí,—de nostre rei i senyor,
hi ha un article traidor,—que a la lletra, diu així.
«Té el diable prohibició expressa—de jamai enamorar-se:
més, si feia la bestiessa—algun dia, de casar-se,
pensi bé, que el matrimoni,—el menassen mil perills
i recordi, que, al dimoni,—li està privat tenir fills.
Si no atèn aquest consell—temi la justa revenja.
Perquè fóra com aquell—que hi escup al plat que menja.
Guardi el consell a tot hora,—que, així li ordena el Destí.
I procurâ escupî fora—si té ganes d'escupî!»
UN CARGOLI Però, d'un modo concret,—amb tot això, què ha passat?
Que em sembla que s'ha distret—i que ha escupit dins del plat.
Ha mancat a aquella llei,—sense témer cap embull,
i em penso que al nostre rei,—li surtirà per un ull!
UN CARGOLI Què vols dir?
No hi caus encara?—Vols què més franc enraoni?
Doncs; que està a punt d'ésser mare—la senyora del dimoni!
UNA CARGOLI M'en hi vaig.
Tú?
UNA Has de saber—que jo he estat professora
en *partos.*
CARGOLI Ja tens ben bé—la pinta de llevadora.
UN Què bé! El dia del bateig,—es deurà fe una gran festa?
UNA Però ara, tidrem mareig — fins que no estigui ben llesta.
CARGOLI Aneu, ja us avisaem — si el que neix és home o dona.
UN I tot seguit, anirem—a dar-li l'enhorabona!
CARGOLI Prou! Aneu a pendre l'aire.
UN CARGOLI Aquí qui mana?
Qui vol.
i, apa, busqueu-vos xerraire—que ara em convé quedar sol!
(*Surten tots, repetint el motiu del fox.*)

ESCENA III

CARGOLÍ *sol*

(*Guaita en totes direccions, i un cop ben segur de que ningú l'escolta, baixa al prosceni i confidencialment li diu al públic*). — Perdonin l'atreviment! Vostès, són persones de confiança? Vostès, són capaços de guardar un secret? Si? Gràcies! Doncs, vaig a revelar-los-hi el que em passa! Jo, necessito descarregar la meva conciència! Però, per favor, no ho facin corre! Vostès, senyores, que de vegades, sense mala intenció, parlen més del que convé: i vostès, senyors, que també n'hi han alguns que fan anar massa la llengua! Pensin, que una indiscreció, em podria ser la meva desgràcia! Escoltin el fet! Un servidor, Cargolí, dimoni de quota, perruquer de Sa Majestat, el rei de l'Infern, gaudeixo, en aquest lloc, de la confiança del meu sobirà, que està segur de la meva fidelitat, devoció, etc., etc. Sa Majestat, va fer la bestiessa de casar-se pel civil, amb

una mossa que es va portar de Barcelona, en la última tournée, que j els hi asseguro, que és de la pell del dimoni, però, que és una bona pel Xicota bonica, intelligent, educada... vaia, una d'aquelles dones que sabe distingir; una noia, que sap el senyor que rep! Però, el dimoni, *mi se nyor*, la va trobar ensopida, la va engrescar, li va oferir un palau am mobles estillizats, quarto de bany i calefacció central; i la pobra, que e tota la seva vida no li havien ofert més que un xalet, o una *casita blanca* i encara per una estona; ella, que en matèria de residències aristocràti ques, no habia passat de la general, quan li van oferir el palau d'un rei es va tornar bojeta i es va deixar encerar. El dimoni, la va portar aquí es va casar amb ella, me la va presentar... m'hi va recomanar... jo li vaig oferir els meus serveis, com perruquer de senyores... i res, que vàrem quedar que li faria la *toilette*. En efecte, des d'aquell moment, li faig, dia per altre. Es clar, la xicota, acostumada a anar-se a pentinar al carrer de la Cadena, es va enamorar de la meva pinta. Jo també vaig procurar lluir-me, li obria la clenxa amb delicadessa, la friccionava amb suavitat l'ondulava amb elegància. Perquè, aquí on me veuen, en la meva pro fessió, sóc un *trumfo*! Veuen que semblo una sota? Doncs, sóc un as!... Obrint clenxes, sóc primorós, faig així... i cada cabell va pel seu costat. Friccionant, em diuen «la mano suave». I ondulant... la Chelito, és un autobús. Sóc artista de la pinta. A Barcelona, tots els perruquers em volien pendre la pinta... però, jo... cà! Mentres vaig ésser allí, vaig viure per la pinta. Però, no divaguem! Habíem quedat en que la senyora del dimoni i un servidor, hem tingut una hora tonta. De *cuyas resultas*, la diablessa va quedar com la Borelli, en cinta i fent postures. El dimoni, no en sap res, naturalment! Però el cas és, que, la senyora, a hores d'ara, està a punt d'augmentar el cens infernal, donant-li al seu marit un *vàstago*, per obra i gràcia d'un servidor. Si és un noi, tot anirà bé; el pobre diable creurà que és d'ell... i endevina qui t'ha tocat!... Però, si és una mossa, no vull ni pensar-ho! Perquè han de saber... que... (*Mirant dins.*) Mau! El rei de l'Infern, ve cap aquí. Muixoni. I vostès... no diguin res! Quan tinguem una estona que ens vagui, ja *els ho acabaré d'esplicar.*

ESCENA III

CARGOLÍ *i* BANYETA

BANYETA.—Cargolí! (*Des de dins.*)
CARGOLI.—Mani, senyor!
BANYETA.—Vina cuita!
CARGOLI.—Què teniu, senyor?
BANYETA.—Que he ficat la banya en un forat i no la puc treure.
CARGOLI.—Ja vinc! (*Mutis esquerra. Dins.*) No mogueu el cap, senyor! Ara, amb paciència! Aguanteu l'alè. Ja és fora!
BANYETA (*Entrant. És el Rei de l'Infern. Vestit amb gran luxe i fantasia... però, du unes banyes tan grosses, que amb una sola, n'hi hauria prou per fer-ne pintes per pentinar a tots els marits de vodevill.*)—Quin esglai he tingut! Creia que no la podria treure! Em sembla que m'han crescut!
CARGOLI (*Mort de por*).—Ai, no senyor! Les teniu com sempre.
BANYETA.—Apa! Pentina'm, perfuma'm; que a l'hora de l'audiència vull fer goig!
CARGOLI.—Si, senyor, si! (*Avui, li arrencaré els cabells, sense voler. S'ouen crits, rialles, visques... gran aldarull.*)

BANYETA.—Què és aquest soroll!
CARGOLI.—Aí! Aí! Que ja deu estar llesta!
BANYETA.—Qui?
CARGOLI.—La vostra reial esposa.
BANYETA.—Llesta? De què.
CARGOLI.—Què no sabeu que és al llit?
BANYETA.—Al llit, i crida?
CARGOLI.—Si, és que deu haver enllestit.
BANYETA.—Si, ja ho sol fer, de cridar quan està llesta, però, ara, no hi sóc jo! Qui la deu fer cridar? Potser si que m'han crescut!
CARGOLI.—Però, senyor, que no la sabeu la novetat?
BANYETA.—No; quina?
CARGOLI.—Que la vostra reial esposa no es troba bé. Què no ho sabeu? No us preocupa el seu estat?
BANYETA.—Jo et diré. Tinc tants mals de cap. Tantes preocupacions que hi dedico tota la meva activitat. Els negocis de l'Infern, ocupen lloc preferent. La meva dona, va de banda.
CARGOLI.—Va de banda? Doncs, ara, va de part!
BANYETA.—Què? Com s'atreveix? Amb permís de qui? Sense avisar-me, sense que jo n'hegui esment? Vaig a enterar-me'n. (*Mutis, molt enrabiat.*)

ESCENA IV

CARGOLÍ *i a poc*, ESPIA-DIMONIS

CARGOLI.—S'acosta l'hora! Què serà de mi? (*Al públic.*) Ara els acabaré d'esplicar allò que els deia. Doncs, el perill de la meva situació, és que si la diablessa té un fill, hi haurà un daltabaix, perquè el dimoni haurà faltat als seus deures, i a mi això tant me fa, però si té una filla...
ESPIA-DIMONIS.—Serà senyal que al dimoni li han amagat l'uo! Que hi ha hagut algun benefactor que s'ha ficat allà on no el demanaven.
CARGOLI (*Al públic.*)—Això, és el que els volia esplicar! (*Al Espia.*) Ja ho sé. Però, em sembla que no hi ha por. Quí hauria gossat a posar-li banyes al dimoni?
ESPIA-DIMONIS.—Bé! *Qüentos* a mi? Què no saps quí sóc?
CARGOLI.—Prou que ho sé! El Secretari del dimoni. El seu fiel servidor. El que tot ho sap i tot ho ensuma. Per això t'han posat aquest nom que portes: Espia-dimonis!
ESPIA-DIMONIS.—Per això et dic, que a mi, no. Jo t'hi filat. Jo sé que abans de poc, a l'Infern, hi haurà un drama passional i... vaja, que ja et pots buscar feina a Barcelona, perquè d'aquí, t'en treuran a puntades de peu.
CARGOLI.—Bé, prou, que m'ho temo! Però, vols dir què no s'hi pot posar un remendo?
ESPIA-DIMONIS.—No. El nostre rei i senyor sabra aviat que és pare, i com que ell no pot ser pare, buscarà qui és el pare; agafarà la seva filla, que no pot ser la seva filla, si no filla de son pare, i com que tu ets el pare de la seva filla, es desfarà de pare i filla... es divorciarà de la seva dona... i contreurà segones noces amb la primera que se l'hi presenti. Amb això, prepara't, poses la noia a dida, li ensenyes a la teva dallonses, a fer la manicura, i a fer l'ondulació Marcel, i et llogues una entrada al carrer de la Riereta.

CARGOLI.—Escolta. I no podria ser que ell no ho arribés a saber que jo hav estat el delinqüent.
ESPIA-DIMONIS.—Ai, infeliç! Ell, ho sabrà, tan aviat com neixi la noia...
CARGOLI.—No hi ha remei, per mi!
ESPIA-DIMONIS.—Cap! Tornar a la terra, i treballar com un condemnat. I nostre senyor torna! Fes-te fonedís, si no vols que ell et fongui d'un co de puny.
CARGOLI.—M'en vaig, però, em quedo a l'aguait. Encara no perdo les esp rances! Jo si que m'he ficat en mig del fang!
ESPIA-DIMONIS.—Ja ho diuen els castellans: *Aquellos polvos, traen estos lodo* Veste'n, que torna!
CARGOLI.—Fes el que puguis, que ja t'ho pagaré. (*Mig mutis.*)

ESCENA V

EPIA-DIMONIS, CARAGOLI *i* BANYETA

MUSICA

BANYETA (*Deturant a Cargolí*) Ai, Cargolí, vina'm aquí!
Per compassió, no m'abandonis.
CARGOLI (Què em voldrà dí?)
BANYETA Pobre de mi!
Ai, mon fiel Espia-dimonis!
Consoleu-me!
CARGOLI Consoleu-lo!
ESPIA Consoleu-lo!
BANYETA Vos ho prego!
CARGOLI (*A Espia*) Si és possible, ensarronem-lo!
BANYETA Era vritat!
CARGOLI Era vritat?
ESPIA Era vritat!
BANYETA Sí, fillets meus! M'han enredat!
ESPIA Carat!
CARGOLI Carat!
ESPIA Carat!
CARGOLI Carat!
BANYETA Estic pansit i aclaparat!
Els meus títols, no mereixen... (*Molt trist.*)
ESPIA No ho mereixen!
CARGOLI No ho mereixen!
BANYETA Veure's en tant trist estat!
Si les banyes ara em creixen...
ESPIA Ja li creixen!
CARGOLI Ja li creixen!
BANYETA Em veuré deshonorat!
Ningú enraoni,
d'aquest perill!
Sóc un dimoni... de vodevill!
Ai, quin tropell!
Ploréu amb mi!
CARGOLI I ESPIA Plorem amb ell!
TOTS PLORANT Hi! Hi! Hi! Hi!

CARGOLI *Basta de lloros*;
res justifica tal aflicció!
ESPIA En lloc de queixes,
venjéu, nostramo, la traïció.
BANYETA Té raó!
ESPIA Tinc raó!
CARGOLI (Ara és quan me la carrego jo!)
BANYETA (*Transició. Molt gerenero. En forma de «cavalleta»*).
Venjança! Venjança!
Torment pel traidò!
No hi hagi indulgència!
No hi hagi perdó!
Ja acarono l'esperança
de poder-lo fè a bossins.
La joia de la venjança,
ja me l'ha sento aquí dins! (*Al cor*)
TOTS Quina esperança,
fer-lo a bossins!
I la venjança
me la sento dins!

PARLAT

BANYETA.—Teniu raó! He de venjar-me! Cargolí, crida a tothom. Que vinguin, ministres, dignatàris, dimonis, dimoniets i dimonieses, que vinguin tots! (*Cargolí, mort de por, surt*)
ESPIA-DIMONIS.—*Calma, senyor*!

ESCENA VI

BANYETA *i* ESPIA-DIMONIS

ESPIA.—Què penseu fer, senyor?
BANYETA.—No ho sé ben bé. Espero que tú m'aconsellis.
ESPIA.—Doncs, si heu de seguir el meu consell. Escolteu-me!
BANYETA.—Digues!
ESPIA.—El cas no és tan greu com sembla. No sou pas el primer marit que es troba en aquest cas! Això té una importància relativa. Jo no mi amoinaria!
BANYETA.—Oh, tu rai!
ESPIA.—Calmeu-vos. El greu del fet, no és el fet, en sí; si no les conseqüències. Si les vostres sospites són certes. Si, en efecte la vostra reial esposa ha tingut una hora tonta, i el llibre del destí no és una mena de Calendari del Pagès: la vostra esposa us donarà una filla. I aquest és el perill. Què en fareu d'aquesta criatura? No us la menjareu pas!
BANYETA.—És difícil! Menjar-se una criatura acabada de nàixer, no és gaire agradable. Abans... com aquell.
ESPIA.—Doncs, si la deixeu crèixer en el vostre reialme, la noia, legal o ilegal serà la vostra filla, serà la princesa; arribarà a gran, i si s'enamora d'algun dels vostres súbdits i si s'hi casa, pot arribar fins a pendre-us el tron. Si vós haguéssiu sabut fer el paquet, com aquell! Però, vós, i perdoneu, no teniu altra fortuna que la que us dóna el lloc que ocupeu. Avui per demà que us destronisen, quedaríeu destronat i tronat.
BANYETA.—I, com evitar-ho?
ESPIA.—Se m'acut una idea. Un cop, hagi nascut la vostra filla, la llenseu de l'Infern, l'envieu a la terra. Allí, la feu educar amb la més estricta rigidés,

la feu vigilar, perquè es mantingui en la més severa virtut. D'aquesta manera: com no es condemnarà, no podrà tornar a l'Infern, i així us lliurareu del perill que us menaça!

BANYETA.—Tens raó. Però, a qui puc confiar-la?

ESPIA.—A ningú. Vos mateix heu de ser el seu guardià.

BANYETA.—Si que em busques feina.

ESPIA.—No tanta com us sembla. La deixeu en un poblet tranquil, innocent, on el pecat no es conegui i la virtut, sigui la cosa més corrent. I quan arribi l'hora de les proves, hi aneu vós en persona, i valent-vos del vostre poder, disfressat de mil maneres, vetlleu per ella i li eviteu les temptacions.

BANYETA.—Com vols dir l'hora de les proves?

ESPIA.—Sou flac de memòria, senyor. No recordeu el que diu el llibre del destí, respecte aquest particular?

BANYETA.—No gaire.

ESPIA.—Jo us ho diré, que m'ho sé de cor. En el cas de que el rei de l'Infern, tingués la desgràcia de que li guarnissin el front com a un infeliç mortal: procurarà que la seva filla, en arribar als divuit anys, tingui nou temptacions i de les nou mirarà de lliurar-la; si ho consegueix, la noia, no podrà tornar a l'Infern, i restarà en la terra, com una simple mortal, fins a la fi de la seva vida. Em sembla que està ben clar.

BANYETA.—En efecte. Gràcies per el consell. El seguiré al peu de la lletra. Llensaré la noia a la terra, i jo mateix aniré a guardar-la de temptacions. Ja et dic que serà bonic. Jo, l'Angel del Mal, convertit en l'Angel de la guarda. Quin canvi d'empleu més original. Deixar la placa de rei, per la placa d'Angel! Veiam, per vigilar la Princesa, quina placa t'estimaries tú més, la del Rei o la de l'Angel?

ESPIA.—Senyor: jo la de l'Angel.

BANYETA.—Bé, tú ho dius per la reforma.

ESPIA.—No, senyor. Ho dic per la comoditat. De la plaça de l'Angel a la del Rei, hi han quatre passes. I demés teniu allí mateix la Princesa.

BANYETA.—Bé, no remenem més la guia de Barcelona. Escolta, i si tú hi anessis en lloc meu?

ESPIA.—Jo, senyor, no us puc pendre la plaça, perquè vos podeu passar de la del Rei a la de l'Angel. Però, jo potser no passaria de la Baixada de la Pressó.

BANYETA.—Bé, no divaguem! Estic conforme en fer el que em dius. Però, abans, vull saber quí ha estat l'atrevit que ha gossat fer-me aquest agravi. Vull saber qui és el pare de la criatura.

ESPIA.—Senyor: deixeu-ho corre.

BANYETA.—De cap manera. A la meva dona ja no li puc treure el poder infernal que li vaig otorgar en casar-m'hi. M'en separaré amistosament i prou. Però... al seductor... a aquest el faré rostir viu. No! Això és poc! L'enviaré a la terra, convertit en alguna cosa, que pateixi força. El convertiré... en cobrador de l'Impost d'Inquilinat... perquè tingui que anar cinquanta cops a cada pis, i no el paguin i l'insultin! No; que pateixi més! El faré obrer del Metro-polità! Encara es poc! Ara ho tinc; el faré pilota de fut-bol i la regalaré a l'Alcàntara perquè s'hi entreni!

ESPIA.—Ai, pobret!

BANYETA.—Aquell Cargolí, no haurà avisat a la gent. Hi vaig jo mateix a ordenar que tothom vingui aquí. Faré un escarment! Jo t'ho asseguro! (*Surt.*)

ESCENA VII

ESPIA-DIMONIS *i* CARGOLÍ

CARGOLI.—Gràcies, company. Veig que fas el que pots per que ell no sàpiga qui és el seductor.
ESPIA.—Però, no t'en refiis. El seu poder és molt gran.
CARGOLI.—El seu poder? Si ningú li esplica i jo no confesso, com vols que ho sàpiga?
ESPIA.—Té altres mitjants. I ja saps el què vol fer amb sa filla?
CARGOLI.—Tot ho he sentit. I així com ell et demana consells a tu, jo t'en voldria donar un a tú ara.
ESPIA.—Tú, aconsellar-me a mi?
CARGOLI.—Si: ja ho saps; no hi ha home sense home. Escolta. Ell vol anar a la terra i vetllar per la virtut de la seva filla. Tu ets el seu home de confiança. Ell, presum de viu, però, en el fons, ja saps que és un pastili. Saps el que tindries de fer? Anar-te'n amb ell, fas veure que vigi-les la noia, però, en realitat, procures conquistar-la, enamorar-la; tu ets una mica desnarit, però, potser ho conseguiràs. Quan arribi als divuit anys, la sedueixes; ella peca, es condemna, torna a l'Infern, tu t'hi cases i en lloc de ser secretari d'aquest poca-solta, ocupes el tron i et fas rei consorte de l'Infern!
ESPIA.—No em temptis. No desvetllis la meva ambició!
CARGOLI.—Apa; un cop de cap, i ets rei!
ESPIA.—Calla! Ell ve amb tota la comitiva; fes-te fonedís, fes que no et trobi, si no, ja ho saps: el teu pervindre és tornar-te pilota de *foot-ball*, rebre puntades de peu de l'Alcàntara, cops de cap d'en Semitier... i aguantar que en Zamora s'et tiri a sobre, per no deixar-te entrar.
CARGOLI.—Ai, que en Zamora se'm tirarà sobre!
ESPIA.—Vesten! Fuig!
CARGOLI.—Jo, espero el final. Com vols que ell sàpiga que he sigut jo! (*Mutis*)

ESCENA VIII

ESPIA-DIMONIS, BANYETA, MINISTRES, DIABLES, DIABLESES, DIMONIS, *etc.* *Després* UNA CAMBRERA; *més tard*, CARGOLÍ

(*Al sò d'una marxa infernal. Entren tots. Banyeta puja al tron. Tots es colloquen al seu voltant.*)
BANYETA.—Estimats súbdits. Vos he fet venir, per a comunicar-vos una cosa mo't greu. Sense preàmbuls ni circunlòquis. Anem al gra. A mi m'han ensarronat.
TOTS.—No, Banyeta!
BANYETA.—Us dic que si! Algú de vosaltres m'ha traït!
TOTS.—No, Banyeta!
BANYETA.—És inútil que ho negueu! Ho sé del cert!
TOTS.—No, Banyeta!
BANYETA.—Deixeu-vos de Banyeta! Us dic, que ho sé tot. La meva dona està a punt de donar-me un fill; si el que neix és noia, serà que algú m'ha

traït. Estalvieu-me la feina de castigar-vos a tots plegats. El que hagi estat que aixequi el dit.

TOTS.—Senyor!

BANYETA.—No feu escarafalls; o vosaltres l'aixequeu, o jo faré que se us aixequi. Ningú respòn? Ningú confessa? Infeliços! No sabeu que el que hagi estat ho declarà ell mateix, tant bon punt neixi la noia?

CAMBRERA.—Senyor, en aquest moment, la vostra descendència anúncia la seva arribada.

BANYETA.—Vols dir?...

CAMBRERA.—Que ja és a les portes.

BANYETA.—I la senyora? Pateix gaire?

CAMBRERA.—Gens, absolutament. Està completament tranquila. Ni una molèstia, ni un dolor!

BANYETA.—Ja ho sabia. Algú es queixarà en lloc d'ella. Estimats súbdits, fixeu-s'hi bé. La meva dona està tranquila, a mi no em fa mal res. Fixeus'hi. És indispensable que us hi fixeu.

CARGOLI (*Dins.*)—Ai! Ai! (*Fa uns crits esgarrifosos. L'actor s'ha de fer càrrec que sent els dolors de part.*)

BANYETA.—Eh! Qui és que crida?

ESPIA.—No ho sé, senyor!

BANYETA.—Aneu-ho a veure!

CARGOLI (*Surt cargolant-se*).—Ai! Ai, que em moro! Ai, que jo em vull morir! M'estic cargolant de dolors! Estic com un gos quan li donen la bola. Semblo en Jaume Borràs, fent la Mort Civil!

BANYETA (*Rient, irònic*).—I doncs, Cargolí; què et pot haver fet mal?

CARGOLI.—Ai, senyor; no ho sé!

BANYETA.—No serà la conciència?

CARGOLI.—Si no que tingui la conciència a la panxa! Ai, quins dolors!

BANYETA.—No t'espantis! Ja et passaran!

CARGOLI.—Ai! (*Amb crit esgarrifós.*)

CAMBRERA (*Tornant*).—Senyor, ja és aquí!

BANYETA (*A Cargolí*).—Ja et passen?

CARGOLI.—Ai, si! (*Calmant-se*). Però, em quedo una mica resentit.

BANYETA.—Bé, bé! Posat tranquil, que ara parlarem! (*A la cambrera.*) És una mossa, oi?

CAMBRERA.—Si, senyor. Una noia com un sol!

BANYETA.—Vagi; vagi al costat de la senyora i díguili que ara hi aniré jo! (*Mutis cambrera.*) I ara, parlem nosaltres! Estimats súbdits, com he tingut el disgust de dir-vos abans, m'han fet pare. Però, jo, no hi tinc res que veure. Un de vosaltres ha estat el que m'ha estalviat aquesta feina. I jo sé ben bé qui ha estat. Abans de que jo mateix hagi de signar-lo amb el dit, us prego que el que hagi estat, ho confessi: potser així mogui la meva pietat.

CARGOLI.—Senyor, no penseu, que cap de nosaltres sigui capaç...

BANYETA.—Calla, poca vergonya! Has estat tu!

CARGOLI.—Jo?

TOTS.—Oh!

BANYETA.—Tú!

CARGOLI.—Com goseu, senyor, afirmar semblant cosa? Com podeu provar-ho?

BANYETA.—Imbècil! Jo tot ho sé! I en aquest cas concret, en tinc la prova. Heu de saber, que fa uns quants mesos, les dones de la terra van armar un escàndol terrible. Reunides en junta extraordinària, varen acordar que la despoblació de la terra, que tant ha alarmat a sabis, doctors i estadistes, coneixia solament una causa. Els dolors de la Maternitat! Varen opinar, que si en un neixement, tanta part hi té el pare com la mare, era sensible que sols per a la mare foren les molèsties del procés i del desenllàç del procés. En conseqüència, varen nomenar una comissió, la qual va

presentar-se a demanar-li a Déu, que repartís les tals molèsties, entre el pare i la mare, o al menys que les lliurés dels horribles dolors que la maternitat ocasiona. Déu, va respondre'ls-hi, que essent qüestió greu, el càstic que a Eva havia inflingit, al condemnar-la a ella, com a totes les dones, a ésser mares amb dolor, no podia desdir-se'n. Les dones, afligides, van tornar a la terra. Però, una de més entremeliada que les altres, va proposar que... Segueix-ho esplicant tu, Espia-dimonis, que ja tinc el ganyot eixut!

ESPIA.—Doncs la més entremeliada, va proposar visitar al dimoni, demanant-li la mateixa gràcia. Nostre rei i senyor, va respondre'ls... «Jo no puc desfer cap obra de Déu!»

BANYETA.—Déu me'n guard!

ESPIA.—«No puc desfer les seves obres, però, si puc, complicar-les! I encara que no va otorgar-los-hi la gràcia que li demanaven, les va rebaixar d'una bona part de sofriments.

BANYETA.—Els hi vaig dir: Les mares, donaran a llum, però els pares passaran els dolors! M'heu entès?

CARGOLI.—No, senyor!

BANYETA.—Doncs, és ben senzill! La meva dona, és mare; jo, estic tranquil; tú t'has cargolat de dolors. «El pare passarà els dolors!» Doncs, el poca vergonya que m'ha sigut infidel... has estat tú!

TOTS.—Quin talent! Visca el nostre rei!

CARGOLI.—Ara si que m'he l'he carregat!

BANYETA.—Ara? I abans també! D'això plora la criatura. Com compendràs, no podem seguir vivint, tu i jo, així, *mano a mano*. Per tant, et trec de l'Infern, i et torno a la terra. Procura que no et torni a veure de cara, ni d'esquena. Au! Fora!

CARGOLI.—Senyor! (*A Espia.*) Recorda't del que t'he dit! (*Mutis.*)

BANYETA.—I ara, estimats súbdits, que ningú s'enteri d'aquest incident. Jo, amb el meu secretari, ens en anem a la terra, emportant-nos-en la noia. Prepareu la *motto*!

CAMBRERA.—Aquí la teniu, senyor. Per molts anys! (*Portant la noia.*)

BANYETA.—Pren-la, Espia-dimonis! I anem-se'n a fer perdre aquesta criatura!

ESCENA IX

Els mateixos i LA REINA... *En elegant deshabillé.*

REINA.—Què dius? Què em vols fer perdre la criatura?

BANYETA.—Calla, calla... Adúltera!

REINA.—Per què no ho feies abans?

BANYETA.—Et dic que callis! No la veuràs més. I respecte a tú... ja que no et puc pendre el poder infernal que vaig otorgar-te... Separem-nos, i *si te he visto, no m'acuerdo*! Anem, Espia-dimonis!

REINA.—Detura't! No me la prenguis! Sóc mare! Sóc mare! És la meva filla! No me la pendràs... no! no!

BANYETA.—Prou! Acabem aquesta escena de l'*Amor de madre*. Anem, Espia! (*S'en van, seguits de tots els d'escena.*)

ESCENA X

LA REINA; *a poc* CARGOLÍ; *després...* ELS SET PECATS, LES FÚRIES, DIABLESSES, *etc.*

REINA.—Ah, jo em venjaré! Aprofitaré el meu poder. Deixaré de ser la Reina de l'Infern; tornaré a ser la Pell del diable, ex-cambrera del *Pai-pai.* A la terra! Ara ens veurem les cares!

CARGOLI.—On vas, boja?

REINA.—A la terra!

CARGOLI.—Tota sola? Què hi faràs?

REINA.—Trobar la meva filla. Venjar-me d'aquell poca-solta!

CARGOLI.—I tota sola penses conseguir-ho? Creu-me a mi. Fes que totes les fúries de l'Infern, tots els mals esperits, i sobre tot, els pecats capitals, t'ajudin en la teva tasca. Jo també hi seré a la terra i creu que en faré feina. Tots hem de procurar que la noia creixi amb mals instints, que en arribar als divuit anys, que és l'edat decretada per el llibre del destí, per a sofrir les proves, es condemni, sense remissió, que torni a l'Infern; i aleshores, ella serà reina; tú, reina mare, i jo consorte morganàtico. Aquesta serà la teva venjança, Així castigaré a aquell beneit de Banyeta, que s'enfada per banya més o menys!

REINA.—Tens raó! Però, com conseguir l'ajuda que necessito?

CARGOLI.—Ja els he previngut jo, i tots estan disposats per auxiliar-te. Aquí, tractant-se de fer mal, tothom va a l'hora. Aquí arriben els teus satèlits.

MÚSICA

ELS PECATS CAPITALS, *menys* LA LUXÚRIA

Aqui venim per ajudar-te,
Reina i senyora; pots disposar.
Procurarem que la pubilla
sigui ben filla de tal *mamà.*
La farem superba, avariciosa;
mandra li darem, serà envejosa,
te la farem ser molt golafre
i la ira mai la deixarà.
Totes sis,—fent-ho així,
aviat te la perdrem,
i si acàs no podem,
amb la luxúria ho farem.

LUXÚRIA Sóc de les dones—la perdició.
no resisteixen—la tentació.

(Ball de la Rumba)

És la rumba, la dansa cubana
més bellugadissa,
però, ara s'ha fet catalana
perquè és molt castiça,
i ella sap que ni entre les mossetes
n'hi ha cap de flonja

i que no hem d'anâ a câ en Culleretes
per matons de monja.

Veieu, si jo,
no tinc raó.

Noi, la rumba, ves rumbejant
prô no te m'arrambis tant,
que aquesta rumba la guardo jo
per fe ressopó.
A la noieta aquesta rumba he d'ensenyâ,
que res condemna tan depressa com ballâ!
Cargolí, balla amb mi,
i ja em diràs si hi ha qui em pugui resistî!
(*Ballen la Rumba.*)

PARLAT

REINA Doncs, totes veniu amb mi!
Fem-li a la virtut la guerra!
Voldreu ajudar-me?
TOTES Si!
REINA Doncs, a la terra!
TOTES A la terra!!

Fosc. Mutació. Marxa Infernal. Cambra fosca. En el centre de l'escena, un auto infernal. Tots els Pecats apilats, artísticament. La Reina guia. Cargolí, assegut darrera.

TELÓ

ACTE PRIMER

QUADRO SEGON

ESCENA MÍMICA

La filla del Diable

Interior de pagesia. Un bressol i una criatura dintre. Surt l'ESPIA-DIMONIS i En BANYETA; el primer porta un farcell que és la criatura acabada de néixer, la qual posa en el bressol i recull la que hi havia. Amb molt sigili se'n tornen cap a la finestra per on han entrat. Apareix CARGOLI, qui agafa la criatura que aquells han deixat al bressol i anant a l'ESPIA-DIMONIS, li entrega, i li pren la que aquest portaba, tornant-la al bressol

Mutació

QUADRO TERÇ

El què els fa la Poneta

Una era. Al primer terme de la dreta, façana d'una casa de pagès. Al fons, la carretera; al lluny, muntanyes.

ESCENA PRIMERA

PAGESOS *i* PAGESAS; *després el* DR. MOIXAINES (*que és l'Espia-Dimonis*); *més tard* TON BANYUT (*que és en Banyeta*)

PAGES 1.—Quina festassa se'n prepara avui!
PAGESA 1.—Ja ho pots dir!
PAGES 2.—La cosa s'ho val, per això! Val a dir-ho!
PAGESA 2.—Com que un casament de tant rumbo, no s'havia vist al poble!
PAGES 1.—Veuràs, si ho poden fer! La núvia és la filla del Ton Banyut, que té les unces a cabaços...
PAGES 2.—Si; i el nuvi, què és un pela-canyes? Un metge mallorquí, que va venir fa sis mesos al poble i que visita de franc, i dóna les medicines... Si no fos tan estrafalari i no parlés d'aquella mena de manera!
PAGESA 2.—I, còm ha de parlar l'home, si és mallorquí; parla com a la seva terra.
PAGESA 1.—I que també n'és de ric!
PAGES 2.—Ja està prou d'humor, venir a enterrar-se en aquest poble, poden viure a ciutat, com un rei!
PAGES 1.—Deu ésser que ja n'està tip de les ciutats, Quan va arribar, diuen que venia de l'estranger.

PAGESA 1.—De quina terra devia venir?

PAGES 1.—D'una terra que hi deuen haver més dones que en aquesta! A mi m'ha dit el secretari de l'Ajuntament, que tota la seva fortuna la porta en unes monedes d'or, que en diuen lliures.

PAGES 2.—I quant deu valer cada moneda d'aquestes?

PAGES 1.—Pots contar! Si són lliures, dotze unces cada una! Una borratxada de diners.

PAGES 1.—També ha estat una sort per la Poneta, que s'hagi enamorat d'ella. Perquè aquí al poble hi han altres dones.

PAGES 1.—Sí, hi ets tu!

PAGESA 1..—Sí, i la teva dona!

PAGESA 1.—No malparlem; entès? A la meva dona no te la tens de posar en boca. Ho saps!

PAGESA 1.—Home, com que ja tirabes!

PAGES 2.—Vaja, no disputeu! Sempre esteu com els gossos a l'agost!

PAGESA 2.—No pas sempre, que jo també els he vist estar com els gats pel gener!

PAGES 1.—I tu estàs com qualsevol bèstia tot l'any!

PAGES 2.—Deixem-ho corre! El cas es, que avui es casen el metge i la Poneta, i ens conviden a un tec i paguen una cobla a la tarda per ballar sardanes a plaer, una orquestra a la nit, per fer ball al Casinet... i qui sap si portaran allò que fa tan soroll... un jasz-band!

PAGESA 1.—I què és això?

PAGES 2.—Una pila d'*instruments*, bombo, platerets, castanyoles, timbal, pandero, ferrets, un xiulet i un xarrac. I un home sol ho toca tot a l'hora!

PAGESA 1.—Quina habilitat! Un home que ho toca tot a l'hora.

PAGES 2.—Ja t'agradaria tenir-lo per tu!

PAGESA 1.—No el necessito. Jo ja tinc qui em toqui!

PAGES 2.—Però, no tot a l'hora!

PAGES 2.—Calleu, que ve el nuvi.

MOIXA'NES (*Pronunciació mallorquina*).—Bon dia tenguin. Recent mil carretons de grosses de dotzenes de sobressades, i dò! Que no aneu a posar's es vestits de ses festes, per anar al meu casament? Mem!

PAGES 1.—Ara, hi anem. I vostè, senyor doctor, deu estar impacient, eh?

MOIXAINES.—Jo estic tot malambrós i malaxamús, fins que arribi s'hora.

TON.—Hola, gendre! (*Surt de la casa.*) Tafoi! Quanta reixa de bet, de gent! Que no ho sabeu, que encara no és l'hora?

PAGES 1.—Sí, Ton. Si no que hem sortit una colla, per anar a veure la fàbrica nova, que ja està acabada i que diu que avui arriben els amos i hem pensat, deixa'ns arribar a veure si la noia ja està a punt.

TON.—Doncs, si, que ho està. I d'aquí una hora, al casament.

MOIXAINES.—Ja ho sabeu, tots hi sou convidats. A la cerimònia i a s'apet. Serà un dinar de primera. Per molt talent que tingueu, ja l'acabareu, ja!

TON.—Talent, aquests? Quin talent voleu que tinguin si són tan burros?

MOIXAINES.—No, sogre. No m'entenen! Mem! A Mallorca, tenir talent, és tenir gana.

TON.—A tot arreu és igual.

MUIXAINES.—Ja ho sabeu, aneu-se a mudar, tot d'una posseu-vos tapapits, que no vull descamisats. I després a l'hostal. A taula, poseu-vos torquia-monos, si no voleu que us faci pendre es boliat i n'hagi de gotinyar amb tots vosaltres! A reveure, i dò!

PAGES 1.—Doncs, a reveure! (*Se'n van pagesos i pageses.*)

ESCENA II

TON *i* DR. MOIXAINES

TON.—Ja estem sols?

MOIXAINES.—Sí, mem!

TON.—Doncs, deixa't de *mems* i *dos*! Parlem clar! Tinc por que a l'hora le casar-te, te'n desdiguis.

MOIXAINES.—Senyor, si us h de ser franc. No m'hi caso de gust.

TON.—Per què?

MOIXAINES.—Perquè, tot just comença l'any de les proves, i tinc por que la primera surti malament.

TON.—No temis. Des que vaig baixar a la terra, portant la filla adulterina, he vetllat per ella. Aquella nit, vaig arribar a aquesta casa. Hi havia un bresol. En el bressol, una criatura; me la vaig emportar, deixant en lloc seu, la que jo duia. Al cap de dos dies, vaig tornar. Després d'enviar al matrimoni que aquí hi havia, a l'infern, vaig pendre la figura del marit, l'Anton Banyut, li deia; el que vaig patir per tallar-me les banyes, sols jo ho sé. l'home que jo vaig sustituir, ja en duia, però, no tan llargues. Des d'aquell dia m'he consagrat a vigilar la noia; quan ha esat a punt de complir els divuit anys, et vaig fer venir de l'nfern, perquè t'hi casesis. El demés ja ho saps.

MOIXAINES.—Oh, i això també ho sabia!

TON.—Be, però, si no ho explico no se n'anterarà el que l'importa.

MOIXAIN.—També teniu raó! Però, el que m'empipa, és que em volguessiu fer passar per estranger. Jo, que no sé idiomes!

TON.—Ni ells, tampoc.

MOIXAINES.—Però, podia arribar algun foraster, que en sabés. Sort que m'he agafat al mallorquí, i me'n vaig sortint.

TON.—Bé, prou. Ara, a preparar-te pel casament.

MOIXAINES.—Que no hi vindreu, vós?

TON.—Jo? Com se t'acut? Que et penses que vull fer l'escena del desafiu del Faust? Tu, t'hi cases, jo me'n torno allà baix i ja te'n cuidaràs tu de que la teva dona no pequi. Pensa que si es condemna: tú te la carregues, però. jo puc perdre el regne.

MOIXAINES.—I no penseu que la vostra dona faci alguna cosa per trasbalsar el vostre desig?

TON.—Ni d'ella, ni d'en Cargolí, no n'he sabut res més. Pots contar que ella deu estar en l'Infern, molt repapada, repetint el número que em va fer. I que en Carpolí, deu estar fent postissos, per allà Barcelona.

MOIXAINES.—Doncs, jo tinc por que el millor dia us surtin de trascantó!

TON.—Raó de més, per enllestir aviat. Un cop casat, tu ets l'amo de la noia, i encara que l'arribessin a descobrir, ja no hi tenen dret. Apa, doncs, a la feina. La noia ja està vestint de núvia. Jo me'n vaig a donar un vol.

MOIXAINES.—Com es quedaran aquestes pagesos, quan vegin que, un cop casats, vós desapareixerèu per sota terra, i jo m'emportaré la dona amb aeroplà.

TON.—Ja t'asseguro que serà per ells un espectacle! Ja, ja, ja. (*S'en van doctor Moixaines per l'esquerra i Ton Banyut per la dreta.*)

ESCENA III

FELIPÓ, *a poc* PONETA (*Felipó, que els ha sentit riure, surt per primera esquerra*)

FELIPO (*Menaçant-los amb el puny clos*).—Ja podeu riure!! Ah! però, jo em venjaré! Aquest matavius mallorquí, ha vingut a pendre'm la xicota. Jo li juro que no se l'endurà de franc! Si ja m'ho vaig pensar quan va venir! Ja li vaig veure les intencions. Cada cop que parlava amb ella, jo ple de ràbia, deia: «aquest mallorquí se la carreguarà; se la carregarà!» I ara s'hi casa! Jo si que me la carrego! És dir, no; ell és el que se la carrega. Però, jo; a fe de Felipó, que n'hi he de fer una! Si el cridés i l'amenacés? Si li fes por dient-li: «Sóc en Felipó!» Però, ca! Qui és en Felipó, per fer-li por? Ningú. Un pajerol! Mentres que ell és un metge... i mallorquí! Maliatsiga Mallorca! Tant de bo es florissin totes les sobressades. (*Roman assegut en un banc, tot trist.*)

PONETA (*Des de dins*).—Deixeu-me anar a pendre la fresca. Que estic tota *sofocada.* (*Entra en escena*) Ai, quin trasbals! Sí que és sacsejat això del casament. (*Veient a en Felipó.*) Ai, en Felipó!

Pobret! Es veu que s'ha dormit, pensant en mi. Felipó!

FELIPO (*Encarant-se-li*).—Eh? Per qui demana?

PONETA.—Que estàs de broma. Que ja no em coneixes? Sóc la Poneta.

FELIPO.—La Poneta? I ca! Bé prou que la conec a la Poneta.

PONETA.—Que t'has tocat?

FELIPO.—Ja saps que no tinc aquest defecte. Tinc el cap en son lloc i el seny ben ferm. Per això et dic, que tu no ets la Poneta. La Poneta era una pajerola senzilla, que no es feia de *menos* en festejar, a fi de bé, amb un pagès d'aquest poble, que l'estimava amb tot el cor. Era la seva companyona; i a l'era, a la vinya, a la plaça, a les ballades, sempre estava amb ell. I, hi estava, perquè sabia que el pobre Felipó se la mirava amb orgull, i mai hauria gosat ni agafar-li la mà, am mala *ideia.* Un cap vespre de tardor, es passejaven tots dos per fora el poble, i els va arreplegar un ruixat. Ella esporuguida, volia que es fiquessin en una barraca de vinya, que hi havia per allà; i ell, va dir-li: «No, Poneta, ja et taparé jo.» I, traient-se el tapa-boques, la va tapar, fins arribar a casa seva. La duia abraçada, ben estreta, el braç li lligava la cintura; la cara d'ella tocava la cara d'ell; la flaire dels cabells d'ella se li enfilaven a ell, forats de nas amunt, fins a trasbalsar-li el cervell. Però, ell, res: aguantava la calor humida, que li feia extremir, fins el moll de l'os. I, en arribar a casa, ell, regalava de per tot arreu, però, ella, va arribar aixuta. Això és el que jo he fet per la Poneta, i en canvi, saps, el que m'ha fet la Poneta, a mi?

PONETA.—Sí, que ho sé. Anar a casar-se amb un altre.

FTLIPO.—I et sembla poc?

PONETA.—Però, què vols que faci?

FELIPO.—No casar-t'hi.

PONETA.—Això es diu aviat. Però, posa't en el meu lloc.

FELIPO.—Això em faltava.

PONETA.—El pare m'hi obliga!

FELIPO.—Si, entre tots dos, em robeu la felicitat! I ara, te n'aniràs a viure a ciutat! No t'hi sabràs acostumar. Tú has nascut per a viure aquí, nos amb nos. Per fer vida de poble; no, vida de ciutat. Per llevar-te d'hora, per atipar-te de cols, de bròquil i de bledes. Què menjaràs allí a ciutat? T'hi moriràs de gana. Aquí amb un plat d'escudella quedem tips, però els homes de ciutat, són uns llamencs...

PONETA.—Però, el meu marit potser no ho serà!

FELIPO.—El teu marit; què vols que sigui? Un llepa-fils, com els altres. Creu-me, deixa'l.
PONETTA.—I ara!
FELIPO.—Ara, ara; després ja fóra tard. Quan tots estiguin distrets, jo t'esperaré amb la mula sota la finestra de l'hort, tu fas un salt...
PONETA.—Un salt?
FELIPO.—Sí; jo t'esperaré.

ESCENA IV

Els mateixos i DR. MOIXAINES *que entra i es queda escoltant*

MOIXAINES.—Amb qui parla, aquella?
FELIPO.—T'enfiles a la finestra... fas el salt...
MOIXAINES.—Què? Li aconsella que faci el salt.
FELIPO.—Jo, ja seré a sota.
MOIXAINES.—I li marca postura.
FELIPO.—Decideix-te. Pensa que jo sóc un pagès, com tu, i no llepa-fils, com ell.
MOIXAINES.—Ah, no! Això de llepa-fils, no ho passo.. Escolti; agrícol.
PONETA.—Ell!
FELIPO.—Què mana?
MOIXAINES.—Que vol que li faci ses pessigolles endins, mem? Amb quin dret, s'atreveix a parlar-li a sa meva dona?
FELIPO.—Amb el dret que dóna el ser el seu company de tota la vida. Ella ha sigut la companyona dels meus jocs infantívols.
MOIXAINES.—Calli, joganer! I a que jugaves, tu, amb ell, Poneta?
PONETA.—A corretxeta la ninc-ninc, a escarbat bum-bum...
MOIXAINES.—Aquests jocs són impropis de sa teva edat. Ara, jugaràs amb mi, a fet a amagar, i a saltar i parar. I vostè, si no vol que jo d'una bofetada li faci fer s'ullastre escrancat, vagissen de seguit. I tu i jo, parlarem.

ESCENA V

Els mateixos i TON BANYUT

TON.—Què passa?
MOIXAINES.—Aquest Tòfol, que li estava ensenyant a fer gimnàstica a la dona.
TON.—Què vols dir?
MOIXAINES.—Que li ensenyava a fer el salt.
TON.—Sempre m'he pensat que aquest xicot era ximple!
FELIPO.—Ximple! Vos en teniu la culpa. No me l'heu volgut donar. Què fare jo sense ella? Sembla que se'n emporten la mitat de mi mateix.
TON.—Ho veieu? Ja ho deia jo, que no hi era tot. Bé, prou! Veste'n d'aquí, i que jo no et vegi més.
FELIPO.—Prou que em veureu, més que no voldrieu; però, no us hi amoineu, ja us deixo tranquils. A reveure. (*Surt.*)

ESCENA VI

Els mateixos menys FELIPÓ

MOIXAINES.—Veiam, noia: què és això tan envitricollat. Que per ventura, tu, li havies donat sa paraula a aquest atlot?

PONETA.—Oh, paraula, paraula! Des de petits, que sempre anem plegats i ell s'havia fet illusions.

MOIXAINES.—Però, tu, te l'estimes?

PONETA.—Oh, estimar, estimar! Si, que me l'estimo: però, no per casar-m'hi. Me l'estimo per fer broma. Allò, que ara, una empenta, ara un pessic. Allò que es fa!

MOIXAINES.—Però, que no s'hauria de fer. On és la innocència dels camps? Cent paquetets de diables boiets!

PONETA.—I si tot ho és d'innocència! Criaturades!

MOIXAINES.—És que d'aquestes criaturades, a voltes en surten ses criatures.

TON.—Ai, Déu meu, Senyor! Quines coses de dir. No, atlot, això, no. Aquí, al poble, no hi ha por de res.

PONETA.—Por? De què?

TON.—De res, noia. Tu no les entens aquestes coses.

MOIXAINES.—Però, posint-se en el meu lloc. Mitja hora abans de casar-me, ja em busquen la dona. Vostès diran.

TON.—Què et fa que te la busquin. Mentre no te la trobin!

MOIXAINES.—No faltaria més. Digues, Poneta; que et feia l'amor algú aquí al poble?

PONETA.—I no! L'amor? I ca! Només el Felipó. Ah! i l'any passat el secretari. Però, va durar poc, perquè es va enfadar quan va saber que el Quim i el Ton es barallaven.

MOIXAINES.—Per què es barallaven?

PONETA.—Oh, per res! Perquè el noi de la Xica els va dir que un dia ell m'havia fet un petó, i com ells també estaven enamorats de mi.

MOIXAINES.—I això del petó, era veritat?

PONETA.—Ca! El noi de la Xica que és un embustero! Ja va tenir sort que el Manelet no se'n va enterar.

MOIXAINES.—I què n'havia de fer el Manelet?

PONETA.—Oh, no res! Però com que el Manelet és tan amic d'en Met, i en Met hi era quan en Mus em va fer un petó.

MOIXAINES.—Ah, el del petó era en Mus?

PONETA.—Sí, però, jo no ho volia. Va ser per força.

MOIXAINES.—Ah, vaja!

PONETA.—És clar! Vés, en Mus. Aquell animalot! El que m'anava a fer el petó, era el seu germà petit, però, ell, es va adelantar.

MOIRAINES.—I ara!

PONETA.—Com que és més gran!

MOIXAINES.—Es que veig, és que has tingut relacions amb tot el poble! Que ets sa figuera des atlots!.

PONETA.—Relacions? No! Allò, per barrila! L'únic que s'ho prenia a la valenta era en Felipó.

MOIXAINES.—Ja ho he vist!

TON.—No en facis cas, gendre. Tot això són coses de poble. Un cop casat, quan sigueu a ciutat, amb la teva dona, ella oblidarà tot això, i et farà feliç!

MOIXAINES.—Oh, bé!

TON.—Anem a veure si està tot preparat per la cerimònia, i cops al bulto!

MOIXAINES.—Anem, però, estic esverat, sogre.
TON.—Tu, a dins, i a esperar l'hora.
PONETA.—Sí, pare. (*Entra en la casa.*)
MOIXAINES (*A Ton.*)—Em sembla que les proves les podieu fer amb un gat, nostramo.
TON.—Calla i obeeix!
MOIXAINES.—És molt poc disret el paper que em feu fer. Ara que ja m'havia acostumat a no portar res al front.
TON.—Això has de procurar, que no te'n posin. Anem. (*Se'n van per l'esquerra.*)

ESCENA VII

CARGOLI, *caracteritzat de «touriste» alemany: leguis, pantaló, bridge, chaqué, barret fort amb una ploma, paraigües i pipa, (caricatura alemanya).* PELL DEL DIABLE, *que és la Reina, amb elegant trajo d'automòbil, vé coixejant.*

CARGOLI.—Doncs, *carramba*, vostè és un Nandu d'aquest poble?
FELIPO.—No, senyor; jo no sóc Nandu; sóc en Felipó.
CARGOLI.—Bé. Està igual. Vull dir, que vostè és un pèjol, un Tòfol... un, com en diuen?... un pagès.
FELIPO.—Això; sí, senyor.
CARGOLI.—Ho veu! Jo parlo, una mica massa poc bé el català. Jo, estic alemany. Aquesta és la meva frau. M'entén?
FELIPO.—No, senyor.
CARGOLI.—Doncs, li dic ben clar; la meva frau, vol dir la meva... com li diré? la que es fica dins del llit amb mí.
FELIPO.—Ah, ja! La seva dallonses!
CARGOLI.—Em sembla que no està ben bé, això. En català, es diu la dallonses?
FELIPO.—Es diu de moltes maneres. La dallonses, la flàvia, el *qüento*, la maturranga.
CARGOLI.—Ah! M'agrada maturranga! Doncs, la meva maturranga i jo, som els nous propietaris de la fàbrica nova que acaben de fer en aquest poble.
FELIPO.—Tan gust amb conèixe'ls.
PELL.—Donk, dank!
FELIPO.—Que toca la campana?
CARGOLI.—No, en alemany, *dank* vol dir gràcies.
FELIPO.—Ah! I què pensen fer-hi a la fàbrica?
CARGOLI.—Perfumeria. Una perfumeria nova. Perfums que no facin olor. Perquè mareja. En lloc de romaní, ginesta, espígol, etc., faré perfums de cosconilles, llacsons i demés herbetes. Perfumeria barata. Marca de fàbrica «Les quatre barres». Una barra de coloret, una barra de sabó i una barra de cosmètic.
FELIPO.—Són tres, i l'altra barra?
CARGOLI.—La meva. La que jo tinc per fabricar perfums sense olor.
PELL.—Però, pregunta pel doctor!
CARGOLI.—És cert. Quan parlo de negocis, no em recordo ni del dia que em vaig casar.
FELIPO.—Ah, però, són casats, vostès?
CARGOLI.—Casats, per tot arreu. Pels capellans i pels civils.
FELIPO.—Ah, doncs, així, la senyora no és la seva dallonses, és la seva costella.
CARGOLI.—Costella? Costella i palpissos! Doncs, anem al cas. Quan hem baixat de l'auto, m'ha relliscat la costella, i em sembla que s'ha trencat la barnilla.
FELIPO.—De la cotilla?
PELL.—No porto cotilla. Tot és de debò.
CARGOLI.—Ja la pot tocar. Aquí no s'enganya a ningú.

FELIPO.—Doncs, vol dir que ha pres mal.
CARGOLI.—No, el que ha pres mal, ha estat el chòfer.
FELIPO.—Pobre home!
CARGOLI.—Ha pres mal... un viratge, i hem anat a parar sobre les piles de miques de pedres picades.
FELIPO.—Ja sé el què vol dir. Allò és grava.
CARLOLI.—Grave? El de la costella potser també.
PELL.—Si no puc caminar.
CARGOLI.—Voldria veure el metge.
FELIPO.—El metge? Mala fi faci! No la podrà atendre. Està a punt de casar-se. Malaitsiga!
CARGOLI.—Per què el malaeix?
FELIPO.—Perquè està a punt de casar-se amb la meva promesa.
PELL.—Pobre xicot!
CARGOLI.—Ah; en aquest poble les promeses dels pagesos es casen amb els metges?
FELIPO.—Si, senyor; quan els pagesos són pobres i els metges no tenen consciència. La meva promesa, la filla d'en Ton Banyut, es casa amb un metge que no sé d'on ha sortit. De l'infern deu ser!
CARGOLI (*Apart.*)—Ells són! (*Alt.*) I la noia on viu?
FELIPO.—En aquesta casa. Poneta! Mira, els senyors demanen.

ESCENA VIII

Els mateixos i PONETA

PONETA.—Què se'ls hi ofereix?
FELIPO.—Que la senyora ha pres mal, i cerquen el metge.
PONETA.—Ves-lo a buscar, és a ca'l jutge, pels papers.
FELIPO.—Si no que és per lo que és, no hi aniria! (*Se'n va.*)
PONETA.—Entrin. (*Apart.*) Quina senyorassa!
CARGOLI.—Entrarà la meva senyora. Jo em quedaré aquí, esperant el metge. Entra. (*Pell entra. Apart.*) Ara és l'ocasió! (*Alt.*) Vostè, és la que ha d'estar avui la costella del metge?
PONETA.—Sí, senyor. Però jo no l'estimo!
CARGOLI.—Ah! En aquest poble, les noies que no estimen, es casen?
PONETA.—Oh, ja veurà. Per força!
CARGOLI.—I, vostè per què no diu que no vol?
PONETA.—Oh, no goso. El pare ho mana!
CARGOLI—I està molt ric, el seu pare?
PONETA.—Molt, però és molt avar.
CARGOLI.—I quines són les joies que li ha regalat el seu promès?
PONETA.—No me n'ha regalat cap.
CARGOLI.—Aquest promès està... com diuen en català?...
PONETA.—Escarrancit!
CARGOLI.—Ja! Si vostè fos la meva promesa, en tindria moltes de joies. Perquè vostè és molt... com en diuen en català?... ma... ma... maca.
PONETA.—No, senyor,
CARGOLI.—Oh, Yaj! Maca! Si vostè volgués...
PONETA.—El què?
CARGOLI.—Estimar-me una mica!
PONETA.—Però, per casar-me?
CARGOLI.—No. Sense casar-se.
PONETA.—Ah, així, rai! Ja n'he estimat d'altres, d'aquesta manera.
CARGOLI.—Doncs, si vostè volgués, jo n'hi regalaria de joies. Vol que n'hi regali una?

PONETA.—Oh, jo... prou! Que la té a la mà?
CARGOLI.—No. Però, la trobarà aviat. Vingui al meu auto i ens arribem a ciutat a comprar-li la que vulgui.
PONETA.—Oh, però, si em vindran a cercar per anar a l'església.
CARGOLI.—A quina hora es casa?
PONETA.—A les dotze!
CARGOLI.—Són tres quarts d'onze. Anant a cent per hora, d'aquí mitja hora són aquí. Vol?
PONETA.—Oh, jo! Si no s'havia de saber...
CARGOLI.—Anem! (*A la porta, li diu a la seva dona un camelo molt llarg en alemany.*)
PONETA.—Què li diu?
CARGOLI.—Que si no em troba que em faci un xiulet. (*Se'n van per la dreta.*)

ESCENA IX

TON, MOIXAINES, POBLE, HOMES *i* DONES *i el* MESTRE
(*Vénen amb gran aldarull. Visques, etc.*)

VEUS.—Visca el nuvi! Visca la núvia!
TON.—Apa, anem a cercar la Poneta!
MOIXAINES.—Sí, sortim-ne d'un cop.
MESTRE.—Permetin-me! Demano la paraula.
MOIXAINES.—Concedida, senyor Mestre.
MESTRE.—Senyors...
TON.—Em sembla que el discurs el podria fer un cop siguin casats.
MESTRE.—Perdoni; això, serà després. Ara lo altre. (*Al Poble.*) Alto, companys! Ha arribat l'hora de saludar als nuvis, abans de que la cerimònia santifiqui l'acte que van a realitzar. Tots plegats entoneu l'himne que jo he compost en honor dels nuvis. Els que no cantin, que toquin, i els que toquin, que no cantin.
UNA.—Senyor mestre!
MESTRE.—Què hi ha?
UNA.—Que aquest no canta, però toca.
MESTRE.—Què toca?
UNA.—No li puc dir.
MESTRE.—Doncs, calla i no destorbis. Apa, nois. Som-hi! Poseu-hi atenció; això és un *pitalamio*. Ja sabeu que la meva especialitat són els *pitalamios* i els *pitafios*.
UN.—Què és un *pitafio*?
MESTRE.—El que s'escriu pels morts: i *pitalamio*, el que s'escriu pels vius.
UN.—Això li escau al nuvi, que és un viu.

MÚSICA

(*Himne nupcial.*)

CHOR DE PAGESOS

Al céfiro. Al céfiro blando,
parece que hablando
su dicha asegura.
Escucha-lo como murmura.

(*Amb la boca tancada fan els murmulls.*)

Escucha su acento,
en alas del viento
enciende la *ideia*
flamíjera como una *teya.*

Esa *teya* te deseo
que por tiempo inmemorial
sea para tu *recreio*
un cirio pascual.

En las dichas del amor
según *creyo,* según *creyo,*
les darà *goso* y dolor
l'*himeneyo,* l'*himeneyo.*

Si tu quieres ser *falis*
cual *deseyo,* cual *deseyo,*
te darà dicha y amor
tu *himeneyo,* tu *himeneyo.*

No te des a Bercebú
Bercebú
si te cansas de *himeneyo,*
si te cansas de *himeneyo,*
va per tu, va per tu, va per tu!

PARLAT

TON.—Prou de musiques i vés a buscar la teva dona. Deixa, jo l'aniré a cercar. Noia, surt. (*Allarga la mà a la porta.*)

ESCENA FINAL

Els mateixos, PELL DEL DIABLE, *després* FELIPÓ

TON.—Dóna'm la mà! Té, la teva dona. (*Treu de la mà a Pell del Diable.*) Com? La meva dona!
PELL.—I doncs; què et creies?
TON.—I la noia? Poneta! Poneta!
FELIPO.—Deixeu-vos de Ponetes. La Poneta, se'n va en auto amb l'alemany, amo de la fàbrica. Us està bé; per mí no serà, però per vostè, tampoc!
MOIXAINES.—I com quedo jo ara. Sense dona?
PELL.—Si vol venir amb mi, no perderà res.
MOIXAINES.—Si, anem a trobar-los.
PELL.—Deixa-la que es condemni, i seràs rei de l'Infern!
TON (*Veient un auto, que passa pel fons.*)—És aquell l'auto?
FELIPO.—Aquell mateix!
TON.—Doncs jo mano que s'aturi en sec. (*L'auto s'atura.*)
PELL.—I, jo, que també sóc algú, mano que marxi a cent a l'hora! (*L'auto, fuig vertiginosament.*) La primera prova l'has perdut. L'enveja ha fet la seva feina.
TON.—Però, en falten sis! Felipó! Vina amb mi. Si salves la noia, et cases amb ella!
FELIPO.—Oh, per ella, aniré fins a l'Infern!
TON.—Tot menys això. En marxa! (*I mentre els pagesos romanen absorts, cau el teló.*)

QUADRO QUART

Marsella :: El Cabaret Apatxe

Un port. És de nit. (*Teló curt.*)

ESCENA ÚNICA

PONETA *i* FELIPÓ; *després*, ESPIA-DIMONIS, PELL DE TIGRE, CARGOLÍ, UN APATXE *i* BANYETA. *Pell, vesteix de Gigolette; Cargolí, d'Apatxe, i Banyeta de Gendarme*

PONETA (*Surt, fugint, esporuguida*).—Corre, Felipó!
FELIPO (*Seguint-la*).—Si, fuguim. Però, on anirem, ara?
PONETA.—A qualsevol lloc, on sigui lluny d'aquell home, que no era alemany, ni amo de la fàbrica, ni res...
FELIPO.—Jo no sé ton pare com s'ho va fer per poder-te trobar. Sembla que el dimoni l'ajudi.
PONETA.—I on és ara el pare?
FELIPO.—S'ha quedat a bordo. Ell rai, ja ens trobarà. El que cal que no ens trobi és el teu seductor.
PONETA.—Ei, ei; seductor. Les ganes! Ell em va enganyar... però, no em va enganyar! Calla! Qui ve, per allà?
FELIPO.—No els conec. Sembla una parella que no porta bon fi, mira't que abraçats que venen.
PONETA.—Semblen d'aquells de les panícules! Semblen *apatxos*.
FELIPO.—Potser ho són?
PONETA.—Entornem-nos! (*En voler retrocedir, els talla el pas Espia-dimonis, vestit d'apatxe. Per l'altra banda surten Pell i Cargolí, ell d'apatxe i ella de gigolette.*)
PELL.—Ja és meu! (*Els agafen i tapant-los la boca amb un mocador i lligant-los, s'emporten a Felipó, i deixen a Poneta llençada en terra.*)
CARGOLI.—Al cabaret vermell!
ESPIA.—Depressa!

(*Poneta, en terra, lligada, amordassada, es cargola, impotent per deslliurar-se. Per la banda contrària a la part on han fet mutis els altres, surt l'Apatxe primer.*)

APATXE PRIMER (*Mig borratxo*).—A mí dones? Jo les dones, les tinc a puntades de peu! (*Entropessa amb Poneta.*) No ho deia? A puntades de peu! Eh! (*Ajupint-se a mirar-la.*) Aquesta és nova! Què hi deu fer aquí. (*L'alça de terra, li treu la mordassa.*) Qui t'ha dut aquí? Algun tipu que, després de divertir-se t'ha deixat així, per no pagar-te?
PONETA (*Gaire-bé sense poder parlar*).—Uns apatxes, m'han pres el promès i se l'han emportat.
APATXE PRIMER.—Que duia *pasta*?
PONETA.—Ai, no, pobre!
APATXE PRIMER.—Dius que eren apatxes?
PONETA.—Dos homes i una dona.
APATXE PRIMER.—Una dona. Deu ser una passional. No hi pensis amb el teu promès; queda't amb mi. Jo t'ensenyaré a treballar i... anirem a mitges.
PONETA.—Què vol dir?

APATXE PRIMER.—Que dels diners que guanyis me'n donaràs la meitat, i els altres els posarem en un recó, pel dia de demà. Jo sóc un apatxe ordenat. El meu lema és: *previsión y ahorro.* Apa, anem. Et convido. Et portaré al cabaret vermell.
PONETA.—Allí han dit els altres que anaven.
APATXE PRIMER.—Som-hi, doncs. Hi haurà feina! Veiam si vaig a l'hora. (*Treu un ganivet.*) Si. Tira, mossa. Al cabaret vermell! (*Mutis per l'esquerra.*)
GENDARME (*Banyeta. Surt, amb moltes precaucions, i amb tot misteri diu*).—Al cabaret vermell!

QUADRO CINQUÈ

Al Colorado :: Els Tigres de la Pradera

En les mines d'or. Un bar, ben bé de película. Taulell a un costat, taules, etcètera. Porta al fons que dóna al camp. Es veuen les Muntanyes Rocoses; car som al Colorado. En les taules, miners, cow-boys; alguna dona. Darrera el taulell, LA CATALANA (*Pell del diable*) que és la mestressa del bar.

ESCENA PRIMERA

LA CATALANA, TONNY, GIN-COKTEIL, MACISTE, COWBOYS 1.er *i* 2.on, MINERS 1.er *i* 2.on

CATALANA.—Apa, bebeu, fills meus!
GIN.—Vinga Wistky! (*Molt borratxo.*)
TONNY.—No beguis més! (*Li pren l'ampolla.*)
GIN.—Dona'm l'ampolla.
TONNY.—No vull!
GIN.—Doname-la! Per les bones; sinó tastaràs el plom del meu revòlver.
TONNY.—Primer sabràs tú quin gust té el del meu.
GIN.—No ho tornaràs a dir! (*Li engega un tret.*)
TONNY.—Té, el canvi! (*N'hi engega dos.*)
GIN.—Encara em queden menuts! (*Torna a engegar.*)
TONNY.—I a mi, plata sencilla! (*Torna a engegar.*)

(*Mentres s'engeguen els trets, la Catalana aixuga gots, els altres personatges, que estan en una taula fent el poker, romanen impasibles.*)

GIN.—Espera't, que vaig a buscar més càpsules, que se m'han acabat.
TONNY.—En vols de les meves?
GIN.—El que vull és l'ampolla!
TONNY.—No vull que et faci mal. (*Beu amb l'ampolla.*)
GIN.—Per què t'em beus el Wisky?
TONNY.—Perquè no et faci mal.
GIN.—Ets un mal amic!
TONNY.—I tú, un borratxo!
GIN.—No insultis!
TONNY.—Em dóna la gana!
GIN.—Doncs, té! (*Li dóna un cop de puny.*)
TONNY.—Espera't! (*Es treu la samarreta i es disposa a boxejar.*)
GIN.—Som-hi! (*Fa el mateix. Comencen a boxejar, els jugadors s'aixequen i els animen.*)
COW-BOY PRIMER.—Un recte, Gin!
MINER PRIMER.—Aquell suau, Tonny!
COW-BOY SEGON.—Per quan guardes l'esquerra.

CATALANA.—Vaja, no discutiu més!
GIN.—Deixa'ls!
TONNY.—No t'hi fiquis!
CATALANA.—Us dic que no vull discusions a l'establiment! No em feu cas. Jo us faré plegar. Maciste! Maciste!
MACISTE (*Un cow-boy esquelètic. Impossant-se.*)—Prou, he dit! (*En veure'l, queden parats.*) Voleu feu-s'ho amb mi?
GIN.—No!
TONNY.—Mai!
GIN.—Tú ets el més fort!
TONNY.—Tú ens venceries. Ja saps que a tú no et permet la justícia barallar-te!
MACISTE.—Tinc el cop de puny privat.
COW-BOY PRIMER.—Tanta força té?
GIN.—Com es coneix que ets foraster! En Maciste, té més força que ningú! Torsa una barra de ferro! S'agafa a la roda d'un carro i l'atura! Es posa davant d'un auto, i el bolca! Una vegada diuen que va deturar un tren.
COW-BOY PRIMER.—Amb l'esquena?
MACISTE.—Amb una mà!
COW-BOY.—Bòfia!
MACISTE.—Tal com t'ho dic. Era un exprés, que feia cent vint per hora. Doncs, jo, amb dos dits, el vaig deturar.
COW-BOY.—Però, com?
TONNY.—Això mai ens ho ha dit! Com ho vas fer?
MACISTE.—Si pagueu una ampolla de Champagne, us diré com. Si en pagueu dues, us ensenyaré el truco!
TONNY.—Catalana, champagne! Però, de debò!
CATALANA.—Per què m'ho dius, això? A casa, tot és de marca.
TONNY.—De marca de l'am!
CATALANA.—No m'insultis el gènero. Jo us serveixo sempre el que cal.
GIN.—Doncs, devegades, les begudes són esbravades.
CATALANA.—Si voleu, també us ensenyaré el truco. Però, jo, de franc. Quan demaneu Champagne, les primeres ampolles, us les dono de Moet; quan ja esteu mig beguts, us porto Codorniu; quan em sembla que ja en teniu prou, Reim-D'or, i quan ja no sabeu on sou, gasseosa. Veliaquí. (*Porta el Champagne.*)
TONNY.—Ja deia jo! Apa, Maciste. Una ampolla per cada hu. Esplica'ns com vas deturà el tren.
MACISTE.—Amb dos dits. Ja us ho he dit! Ja us he esplicat que era un extraràpid, caminava a una velocitat vertiginosa. Jo, anava en un vagó de tercera, trec el braç per la finestreta, per espolsar la pipa, i em cau a la via...
GIN.—El braç?
MACISTE.—La pipa! Jo, dic; «No la vull perdre, és precís que deturi el tren, reuneixo totes les meves forces, i amb dos dits, agafo una maneta que penjava, i de sobte. es detura el tren.
COW-BOY PRIMER.—Quina força! Vas fer jugar els frens?
GIN.—Cà! Devia fer recular el tren.
TONNY.—Quina maneta era la que vas estirar?
MACISTE.—La del timbre d'alarma!
COW-BOY.—Bah! I per això es necessita força?
MACISTE.—Molta! Força... de voluntat, per empipar al quefe de tren, que quan va saber que era per cullir una pipa, em va possar una multa i em va deixar en terra! Però, de força física, en tinc molta.
GIN.—Ja ho crec! Tots ho sabem.
COW-BOY.—I no ho sembla, tan prim!
CATALANA.—Sempre ho ha estat. A Barcelona, ja ho era «el prim!»

MACISTE.—I que en tenia de nomenada! A casa tot el dia hi venia gent.
COW-BOY PRIMER.—Ah, coneixien la casa?
MACISTE.—A câ el Prim! Tothom!
COW-BOY.—I ja erau com ara, un fideu?...
CATALANA.—No, allà era un... xic més groixut!
MACISTE.—És aquí que m'he aprimat!

ESCENA II

Els mateixos, BANYETA *i* FELIPÓ; *vesteixen de músics ambulants, negres, una mica excèntrics. Banyeta porta un violí. Felipó, el platet on recull el* que li donen

BANYETA. Cavallers. Voleu que distreguem els vostres mals de cap, amb la nostra música?
CATALANA.—Canteu i toqueu. Però, no crec que en tragueu res. Aquesta gent, sols es distreu bebent i barallent-se. Són feres!
BANYETA.—Ja els domesticarem. La música domestica les feres. Canta, Benjamí; canta.
FELIPO.—Què voleu que canti?
BANYETA.—«La trista història de l'estimada perduda!» Aquesta bona gent sabran compendre. Potser algun d'ells, també està com el trist amant. Buscant la perduda.

MÚSICA

(*Felipó, canta, acompanyat pel violí de Banyeta, al refrain, tots coregen.*)

FELIPO
Jo vivia enamorat
d'una noia de Mongat
que va anar-se'n al Masnou
després d'amagar-me l'ou.
Van dir que era a Mataró,
vaig anar-la a cercar jo,
però no la vaig trobâ
ni a Premià ni a Vilassâ.
Ai, senyor! Quin dolor!
Infelíç el que s'acosta—a una noia de la costa
perquè ja sap què li costa,—el seu desgraciat amor!
Ai, què faré?
On aniré?
On, ai de mi!
la trobaré?
Com la trobaré? com la trobaré? com la trobaré?
BANYETA
Fes tres salts i busca-la bé!

FELIPO
Sens pensà en els seus desdeny
vaig anar-me'n fins Arenys.
i va dir-me un xicotet:
«l'altre dia era a Canet».
I no vaig tenir consol
perquè ella ja era a Sant Pol.
Vaig pensar: «deixa-la!»
Així ho vol la mala estrella!
Ni a Pineda ni a Calella

vaig poguer topar-me amb ella,
i a Malgrat la vaig trobâ.
Sóc desgraciat;
és a Malgrat,
i jo la vull
prô de bon grat.
Què és el què he de fer?
Què és el què he de fer?
Què és el què he de fer?

BANYETA De Malgrat, no en vulguis pas ser!

TOTS Si ella et va fê el salt
i la vols havê,
si és que tant s'ho val,
fes tres salts i busca-la bé!

PARLAT

CATALANA.—Poca forrolla fareu amb aquestes cançons! Vaja, seieu i bebeu; jo convido. (*Els posa gots i ampolla damunt d'una taula.*)
COW-BOY 1.—I nosaltres, seguim el poker.
MINER 1.—Som-hi!
TONNY.—Jo també hi vull ser.
COCKTEIL.—I jo!
COW-BOY.—Doncs, apa! (*S'asseu i juguen.*)
BANYETA (*A Felipó*).—Aquí trobarem la noia.
FELIPO.—Voleu dir?
BANYETA.—Escolteu i perdoneu, mestressa. Sabeu si ha arribat, fa pocs dies, una noieta, en aquest poblat?
CATALANA.—Una noieta? Si no que volgueu dir una jove que m'ha vingut recomanada d'Europa, perquè jo la tingui fins que me la reclamin.
BANYETA.—I qui us l'ha de reclamar?
CATALANA.—Un poca vergonya, que diu que és el seu pare.
BANYETA.—Ella és! (*Apart a Felipó.*) Ves a pendre la fresca per allà fora que jo tinc de parlar amb la senyora.
FEPIPO.—Si; me'n vaig a rondar, camps a través, a veure si la trobo.
BANYETA.—Fins després! (*Surt Felipó.*)

ESCENA III

BANYETA, CATALANA *i els altres personatges, que beuen, juguen i no es fiquen en res*

BANYETA Ara, parlem tu i jo, Pell del dimoni.
(*Es treu la careta de negre.*)
Sóc jo!

CATALANA Noi, no t'havia conegut.

BANYETA La noia ha de contraure matrimoni
i tu vols que ella perdi la virtut.

CATALANA Ja conec ton desig, però, Banyeta,
jo el faré fracassar.

BANYETA Fes-ho, si pots!

CATALANA T'ho faré!

BANYETA Què has de fer-me! La Poneta,
jo la defensaré de tu i de tots!
La guardaré innocenta, casta i pura,

fins que tingui complerts els divuit anys!
CATALANA Però és que tu no comptes, per ventura
amb que jo he de posar-hi mil paranys.
BANYETA No podràs a mi guanyar-me!
CATALANA Una dona tot ho pot!
BANYETA Després de a mi ensarronar-me
vols fer-la un tarit- tarot?
CATALANA Vull que arribi a ésser la reina
del teu estimat Infern!
BANYETA I que te'n dóno de feina!
El meu poder és etern!
CATALANA La faré perdre, i així
ben prompte es condemnarà.
BANYETA I per castigar-me a mi
a ella li vols fer *dinyà*?
CATALANA La sang que en les venes du,
és de les més pervertides.
BANYETA I tú ets una mare? Tú...
ets una mare... de dides!
CATALANA La perdré!
BANYETA La salvaré!
CATALANA Ja ho veurem!
BANYETA Prou que ho veuràs!
CATALANA No em fas por!
BANYETA Ja te'n faré!
CATALANA No menassis!
BANYETA Reberàs!
CATALANA Llengua!
BANYETA Mira!
CATALANA Llengua!
BANYETA I fets!
CATALANA Veste'n!
BANYETA Marxo!
CATALANA Fuig!
BANYETA Jo em moro!
CATALANA Llús!
BANYETA Rap!
CATALANA Musclo!
BANYETA Barretet!
CATALANA Tòtil!
BANYETA Garsa!
CATALANA Mussol!
BANYETA Lloro!! (*Se'n va pel fons, furiós.*)

ESCENA IV

Els mateixos, escepte BANYETA; *a poc* PONETA

CATALANA.—Noia, Poneta!
PONETA (*Sortint*).—Què mana?
CATALANA.—Què feies, allà dins?
PONETA.—El mateix de sempre! Desitjar tornar al poble, pensar en el Felipó...
CATALANA.—I ficar-te el dit al nas! Ah, beneita! Ja que ets aquí, aprofita't. Qualsevol d'aquests homes et podria fer feliç.
PONETA.—Com?
CATALANA.—Fent veure que els estimes.
PONETA.—Oh, i com se fa això?

CATALANA.—No siguis bleda. Pensa que som al Colorado, a les Muntanyes rocoses. Un país que el van fer exprés per fer-lo sortir en les pellícules. Aquí els homes són generosos. Si tu volguessis, et regalarien joies...

PONETA.—Ca! No em tornaran a enredar. Aquell senyor que va venir al poble, se me'n va emportar en auto, per comprar-me'n una... i vegi... em va plantar, deixant-me en un barco, que em va dur aquí... Que ni sé com he vingut, ni com hi sóc, ni on sóc, ni si somnio! Oh, i encara gràcies, que me'l vaig esquivar a fàstics.

CATALANA.—Però ell no et va dir res, durant el viatge?

PONETA.—Com que parlaba d'aquella manera, jo no l'entenia. I l'home a fi de fer-se entendre... em feia *signos*.

CATALANA.—Quins signes?

PONETA.—Oh, no goso a fer-los. I després, tot el viatge, em va semblar que era al cine.

CATALANA.—Per què?

PONETA.—Veurà, era fosc, tot passava de pressa i em madrugaven... vegi!

CATALANA.—Ah, de manera que es guanyava la videta?

PONETA.—Oh, la videta!... un tall de bacallà! Amb mi no hi havia toc!

CATALANA.—Creu-me a mi, fes-los cas a aquests homes, i un cop hagis fet el paquet, t'entornes al poble, i et cases amb el teu promès.

PONETA.—Que torni al poble amb el paquet? Que es pensa que els pagesos s'empassen aquests paquets?

CATALANA.—Avui vindran els dos més rics d'aquí, a veure't: si tu vols pots fer-te milionària en una estona.

PONETTA.—No es pensi, ja m'agradaria ser ben rica.

CATALANA.—(Ah! si l'Avarícia m'ajudés! De l'Enveja es va lliurar, però l'Avarícia, la perdria!) Mirate'ls aquí venen. I tots dos junts. Estic segura que s'han desafiat a veure qui et podrà conseguir. No siguis tonta!

ESCENA V

Els mateixos, DICK *i* JACK. (*Cargolí i Espia-dimonis*)

DICK.—Bones tardes!

JACK.—Bones tardes!

DICK.—Veiam, mestressa; quan val l'establiment amb tot lo que hi ha dins?

JACK.—Jo en dono un dòlar més!

DICK.—I jo, un dòlar més que vós... i un bè.

JACK.—Jo tinc més diners que tothom.

CATALANA.—Poc a poc, ciutadans! Tot el que hi ha aquí dins, no es ven.

DICK.—No es veu tot?

CATALANA.—Em penso que no!

JACK.—Tot plegat, no?

CATALANA.—No.

DICK.—Doncs, veiam a peces.

CATALANA.—Però, abans, no voleu que us serveixi alguna cosa?

JACK.—Deu-me Champagne.

CATALANA.—I vós, també?

DICK.—No, el Champagne li deu al cavall. A mi, cinc de la dolça.

JACK.—És que em provoqueu?

DICK.—No encara! Deiem que tot plegat no es ven? Doncs, veiam. Una sola cosa Aquella noia, per exemple, quant val?

JACK.—Digueu millor, quant costa.

CATALANA.—No té preu!

DICK.—Ofereixo tot el que tinc. Els títols de propietat de deu mines d'or.

JACK.—I jo, tots els camps de bestià del territori.

DICK.—Hi afegeixo els caps del senyor que els hi compraré.

JACK.—I jo afegeixo el cap del ciutadà,, que li tallaré, si és el preferit.

CATALANA.—Que parli la interessada.
DICK.—És veritat?
JACK—Té raó!
DICK.—Veiam; demana: què desitjes?
JACK.—El que vulguis, demana-ho i és teu.
PONETA.—Un bitllet de tercera pel meu poble i casar-me amb el Felipó.
DICK.—Casar-se amb un altre?
JACK.—No hi fa res. Jo et compraré el poble.
DICK.—I jo el Felipó! Vina aquí! (*Agafant-la.*)
JACK.—No la toquis!
DICK.—Qui m'ho priva?
JACK.—Aquest! (*El revòlver.*)
DICK.—Però, aquest no ho vol! (*Ensenya el seu.*)
CATALANA.—No us baralleu!
COCKTEIL (*Molt borratxo.*)—Deixeu-los fer! (*Treu el revòlver.*)
JJMMY.—L'home és lliure! (*Id.*)
COW-BOY 1.—En Dick té raó! (*Id.*)
MINER 1.—La raó és d'en Jack! (*Id.*)
PONETA.—Ai, tinc por!
CATALANA.—Això s'enreda! Maciste!
MACISTE (*S'adelanta.*)—Senyora!
CATALANA.—Arregla això!
MACISTE.—Ciutadans! Si comenceu a discutir amb el revòlver als dits, això semblarà una traca.
DICK.—I el primer tret serà per tu.
MACISTE.—Espereu una mica! (*Senyalant un tonell.*) Veieu, aquesta bóta. Està plena de dinamita. Si engegeu un sol tret, jo disparo aquí, i tots volem! Voleu que volem?
JACK.—No ho volem!
MACISTE—Ho veieu. Sóc més valent que tothom!

ESCENA VI

Els mateixos i la TIGRE DE LAS PRADERAS; *després,* FELIPO, *i més tard,* BANYETA.

TIGRE.—Qui parla de valor? Aquí no hi ha més valent que jo!
TOTS.—La Tigre!!

MÚSICA

LA TIGRE

Per parlar de valor
teniu de comptâ amb mi
que jo sóc el terror
dels més valents d'aquí.
Als homes causo horror
sóc enigmàtica
i tant excèntrica
que quasi-bé faig por.
Ningú no hi ha als Estats Units
que faci passar més neguits.
Si agafo el rifle i el cavall
el més valent del món es posa cap per avall.
Que de la lliure Amèrica
la llibertat quimèrica
aquí la represento jo,
i a veure qui és el decidit que em diu que no.

Per les feres sóc una altra fera
amb els homes va d'altra manera.
Si un només el meu desig es nega
no hi ha dubte que se la carrega.
Si algú vol provar-ho, que es presenti
i dirà que sí, encar que reventi.

TOTS Nois, penseu-s'hi, abans de decidir dir-li que no que aquesta dona, al més valent li causa po.

TIGRE La Tigre!
TOTS La Tigre!
TIGRE La ti... gre!
TOTS No es parli de valor
muixoni tots així,
perquè ella és el terror
dels més valents d'aquí.
Els homes i els lleons,
al vere-la, espantats
es queden, pobrissons,
esgarrifats.

PARLAT

TIGRE.—Vosaltres, no sou ningú! Ni sabeu matar, ni sabeu estimar! Voleu aquella noia i li oferiu riqueses, tresors. Infeliços! Jo quan estimo, ofereixo el cor, aquesta és la millor riquesa. Natural que si un home em diu que no, m'hi faig a galetes. Jo sóc així! La Tigre de las Praderas; sóc tigre, per escometre, però, per l'amor, sóc una colometa, una ovella, una badella! D'aquesta manera, no me'n falla un! Voleu veure l'últim de la sèrie? Ara mateix l'he conegut, l'he convençut i ja és meu! Passa, amor meu!

FELIPO.—Déu els guard.

PONETA.—Felipó!

FELIPO.—Poneta! (*S'abracen.*)

TIGRE.—Per aquesta mossa em plantes! Ves-te'n, noieta, si no vols pendre mal!

CATALANA.—Deixa-la estar!

TIGRE.—Tu, serveix beguda i calla!

CATALANA.—Tu si que callaràs. (*Treu un revòlver.*)

TIGRE.—Així m'agrada! (*Li apunta el rifle.*)

MACISTE.—Disparo la dinamita?

TOTS.—No!

DICK.—Parlem-ne! Vols ésser meva? Seràs milionària!

PONETA.—No!

CATALANA (*Apart.*)—La avarícia, no la pot vèncer!

TIGRE (*A Felipó.*)—Sigues meu i demana el que vulguis.

FELIPO.—No, la Poneta! No més vull la Poneta!

BANYETA (*Apart a Poneta.*)—Vina amb mí!

PONETA.—Pare!

BANYETA.—Calla! Té, i agafa el primer tren que surti. (*Li dóna diners. Poneta, sense ser vista, surt.*)—Veiam, senyors. He sentit parlar de milions i de riqueses. Qui és que és tant ric?

DICK.—Jo!

JACK.—I jo!

BANYETA.—I com podeu probar-ho?

DICK.—Aquí tinc els títols de propietat que ho acrediten.

JACK.—I jo, els meus!

BANYETA.—Veiam!

DICK (*Els cerca i no els troba.*)—No els tinc!

JACK (*Id.*)—I jo tampoc!
BANYETA.—Veieu, com era mentida! Aquí no hi ha si no un home ric. L'únic que té els documents que ho acrediten. Aquest! (*En Felipó.*)
FELIPO.—Jo?
TOTS.—Ja, ja, ja!
BANYETA.—Escorcolleu-lo! (*Ho fan i li troben els documents.*)
DICK.—Aquí els tenia!
JACK.—Me'ls ha robat!
TOTS.—Lladre! Lladre!
FELIPO.—Això és art del dimoni.
DICK.—Ciutadans! Ja coneixeu les lleis del país. Al lladre se li aplicarà la llei de Linch. A linxar-lo.
TOTS.—A linxar-lo. (*Tots se n'apoderen.*)
MACISTE.—Prou! A callar! Aneu a barallar-vos fora! Sinó, disparo sobre el tonell de dinamita!
TOTS.—No! No! (*Surten precipitadament, emportant-se a Felipó.*)
MACISTE (*Sol.*)—El tonell de dinamita! (*Agafa un got, obre l'aixeta del tonell, omple el got i diu.*) Dinamita! Jerez amontillado. Gonzàlez Días! Visca!

TELÓ

QUADO SISE

Penjat i despenjat

Decoració a tot foro. En primer terme, una ferma de pedres, d'un metre i mig, que forma com una devallada de la muntanya. Darrera d'aquesta ferma figura haver-hi una vall, on està la via fèrria. Damunt la ferma, pals de telègraf, que creuen l'escena, en el centre, ben visible un d'aquests pals. Al fons, les Montanyes rocoses. És a trenc d'auba. Esmortuïda llum de sol ixent. En el teló del fons s'hi veu també la via fèrria. A son temps hi passa un tren elèctric.

ESCENA PRIMERA

DICK, JACK, JIMMY, GIN-COCKTEIL, MACISTE, COW-BOYS *i* MINERS, *tenen a* FELIPÓ *lligat. Alguns porten fanals; altres, llanternes elèctriques. Més tard la* TIGRE, *la* CATALANA, *en* BANYETA

DICK.—Tan bon punt es faci de dia, executarem la sentència.
JACK.—Seràs penjat en aquell pal del telègraf.
JIMMY.—Però, no escanyat, no tinguis por. Nosaltres, no matem a ningú. El penjem per sota els braços i que els cóndors i les àligues es cuidin de passar-ne els taps.
FELIPO.—I per què aquesta crueltat?
DICK.—Per lladre!
FELIPO.—Jo no he robat res!
JACK.—No, eh? I doncs, que ha estat aquell joc de mans?
DICK.—Com tenies tu els documents?
FELIPO.—No ho sé!
GIN-COKCTEIL.—Em fa llàstima! I si fos innocent?
COW-BOY.—Perdonem-lo!
UNS.—Sí, sí!
ALTRES.—No! no!
DICK.—Ja apunta el dia.
JACK.—El primer raig de sol l'ha de trobar penjat!

JIMMY.—Apa, doncs! (*L'agafen i li passen per sota els braços la corda que panja del pal.*)
DICK.—Amunt! Issa! (*Comencen a issar-lo.*)
TIGRE (*Apareixent*).—Detureu-vos! Aquest home és innocent!
JACK.—Vols lliurar-lo per aprofitar-te'n?
DICK.—Si tan l'estimes, et penjarem amb ell.
JIMMY (*Rient.*)—Fóra un idilli ben curiós!
JACK.—Un joc nou!
TIGRE.—Abans de penjar-lo, se li ha de concedir la última gràcia.
DICK.—Tens raó! Digues: què vols?
FELIPO.—Tornar al poble i casar-me amb la Poneta!
JACK.—No demana gaire!
FELIPO.—On ets, Poneta, que no em veus morir, per tu? on ets?
CATALANA.—Això pregunto jo! (*Sortint desesperada.*) On és la noia! Me l'heu robat! Vosaltres també sou lladres!
DICK.—No és cert!
CATALANA.—No la trobo en lloc! Ah, però, jo la trobaré!
FELIPO.—Digueu-li que moriré pensant en ella!
TIGRE.—Això és un amor! Apreneu, vosaltres.
DICK.—Apa, isseu-lo! (*Ho fan.*)
CATALANA.—Digues, si saps on és la noia!
BANYETA (*Sortint.*)—La noia? Sents aquest tren que s'apropa... Doncs, aquest tren se l'emporta!
CATALANA.—Ah, me la prens! Jo la trobaré!
TIGRE.—Ho sents; en aquest tren hi va el teu amor. Ves a cercar-lo! (*Apunta el rifle, dispara, talla la corda i Felipó cau damunt dels vagons del tren que passa per la vall.*)
DICK.—Ah, traidora!
JACK.—Ha caigut damunt del tren.
CATALANA.—Encara podrà salvar-se!
BANYETA.—Ella, sí; ella s'ha salvat de l'enveja i de l'avarícia! Els dos pecats no l'han vençuda!
CATALANA.—Però encara en queden cinc, per fer-la perdre!
BANYETA.—Jo vetllaré per ella!
CATALANA.—Tot serà inútil!
TIGRE.—L'amor s'ha salvat! Visca l'amor!
DICK (*A Jack.*)—I nosaltres, què?
JACK.—Tornem a fer de Frègoli! On deurem anar ara?

TELÓ

ACTE SEGON

QUADRO SETÈ

Japó :: Les filles de Budha

Decoració japonesa. Cal que sigui arbitrària, capritxosa, una fantasia, més que un lloc d'acció El fons està format per un paissatge on sols s'hi ha de veure el cel, amb núvols que després corren, deixant veure la lluna, la llum d'aquesta, reflexa damunt d'una llacuna on suren uns bells nanúfers. Davant d'aquest panorama hi ha un immens vano japonès (pai-pai), inclinat i amb el mànec apoiat en terra. En el paissatge del vano, hi ha pintada una «casa de té», amb ampla porta de joncs i ample balcó, guarnit de fanalets de paper. En alçar-se el teló, l'escena està fosca, sols la illuminen els fanalets del balcó. En aquest h'hi apoia una formosa *gheissa*. En escena, davant de la casa, assegudes en baixos tamborets o bé en terra, el major nombre de gheisses possible. En primer terme, dreta, una estàtua de budha, de tamany natural.

ESCENA PRIMERA

FLOR DE TÈ *i* GHEISSES

MUSICA

(*Amb el número de música desapareixen les gheisses d'escena.*)

ESCENA II

FLOR DE TÈ, (*al balcó.*) PELL DEL DIABLE, (*també de japonesa, surt per la dreta.*)

FLOR.—Trista vida, la vida de la *musmée*! Sempre esperar, esperar al que no arriba. Esperar el raig de llum que ha d'illuminar-nos l'existència. Quan el raig de llum arriba, sortim al balcó, i pensem tristament: «Gheissa, entorna-te'n al llit, que això és la lluna!» Esperar el raig de sol xardorós que ha de fer bullir la nostra sang, abrusar el nostre cor i escalfar la nostra ànima... i arribar l'hora i trobar que el més calent és l'aiguera! Pobre gheissa! Pobre Musmée!

PELL.—Amb quí parlaves?

FLOR.—Amb la que sempre escolta i mai replica. Amb la lluna.

PELL.—També són ganes de gastar escupina.

FLOR.—Ai, estrangera, no coneixes el què és patir.

PELL.—Ves a la teva cambra. I avisa a les teves companyes, que aquesta nit tindrem tràngul.
FLOR.—Vindrà el governador a visitar-nos?
PELL.—No, vénen forasters.
FLOR.—Marins anglesos?
PELL.—No; catalans.
FLOR.—I com sempre, nosaltres els distreurem amb nostres cants i nostres dances i tu triaràs els que més t'agradi.
PELL.—Què hi tens que dir?
FLOR.—Res. No faig sinó envejar-te. Des que vares comprar aquesta casa de tè, tu ets la preferida dels homes. Tu ets la més formosa! Els teus ulls on s'hi reflexa el teu cel i el teu mar, contrasten amb els nostres ulls d'ametlla. La teva boca és més incitant que la nostra. La teva sang més encesa! Les teves carícies també deuen ser-ho. Els japonesos, cansats ja dels nostres petons i dels nostres jocs, troben en tu nous petons i jocs nous! Com t'envejo!
PELL.—Gràcies, flor de tè!
FLOR.—I com els envejo als que consegueixen les teves carícies!
PELL.—Ei! Això, no! Aquest joc, no el jugo! Vés, vés a avisar a les altres!
FLOR.—Hi vaig, senyora! Ai, lladre! (*Desapareix del balcó.*)
PELL.—També n'hi ha al Japó? No em faltava altra cosa! No perdem el temps. Cargolí!

ESCENA III

PELL DEL DIABLE *i* CARGOLÍ

CARGOLI.—Mana, senyora!
PELL.—Escolta, satèlit que descrius l'òrbita damunt del meu periferi.
CARGOLI.—Què vols, mapa-mundi?
PELL.—Que no em repliquis, quart minvant de la meva lluna.
CARGOLI.—Com tu manis, estrella... del Novelty.
PELL DEL DIABLE.—Has complert les meves ordres, anxova en salmorra?
CARGOLI.—Si, oliva *rellena*! I prou de fer el *kikiriki*!
PELL DEL DIABLE.—Et parlo així, per si ens escolten. Ja saps que no és aquest el meu llenguatge.
CARGOLI.—Si, ja ho sé que ets castiça; però, d'ençà que hem vingut de l'Infern... que no ens comuniquem ni per telèfon.
PELL DEL DIABLE.—Ja farem la pau. Digas, aquella mossa, ja està més resignada?
CARGOLI.—No fa més que demanâ el Felipó!
PELL DEL DIABLE.—Pensa que avui vindrà el governador de l'Illa, per ella, i que aquest indígena no està per brocs. Et fa empalar més prompte que no ho diu. I això d'ésser empalat, deu ser molt molest.
CARGOLI.—Qüestió d'acostumar-s'hi.
PELL DEL DIABLE.—Ja en vàrem tenir sort de trobar-la a San Francisco de Califòrnia i poder-la separar d'en Felipó. I vols dir que el tal Felipó... no s'haurà aprofitat de la noia?
CARGOLI.—I cà, si és un pejol, que no sap de què va.
PELL DEL DIABLE.—Si: però el meu marit el protegeix... i qui sap?
CARGOLI.—El teu marit, aquí rai! En Banyeta no hi pot res al Japó. Aquí no hi creuen amb el dimoni.
PELL DEL DIABLE.—No hi ha dimonis, aquí?
CARGOLI.—Si, però, són d'una altra parròquia. Ah, i a propòsit de parròquia, em faràs el favor de no estar tant per la clientela, saps? Que acreditis la casa està bé, però, que vulguis tu sola portar el pes de l'establiment, no! Per això hi han les gheisses, per ajudar a carregar els compromisos, però, tu, te'ls carregues tots. He rebut moltes queixes de les gheisses!

PELL DEL DIABLE.—Deixa't de romanços! Saps què penso? Que si en Banyeta, arribés a descobrir que aquesta noia que ell vetlla tant, no és...

CARGOLI.—Calla! Ni ho pensis! Vés, vés a convèncer-la de que ha de rebre al Governador.

PELL DEL DIABLE.—M'en hi vaig! I tu, veies de no fer gaire broma amb les pupilles; que amb l'escusa d'en Pau, en Pere s'escalfa.

CARGOLI.—Ves, dona, ves! envíame-les, perquè les acabi d'ensinestrar en les costums europees. (*Mutis Pell, per la casa.*)

ESCENA IV

CARGOLÍ; *a poc* FLOR DE THÉ, CRISANTEMA, ORQUIDEA *i* GHEISSER

CARGOLI.—Ja tornen a estar sols. Permetiu-me que abusi de la seva confiança. Però, els ho vull dir. La mestressa s'aprofita de l'ocasió. Però, jo, val a dir-ho, tampoc bado. Si ella sabés que amb el *qüento* de dur-les a Barcelona, totes han jurat la Constitució! Entre això i que els aliments no corresponen, m'estic quedant fet un pellingo! Els aliments! No hi vinguin al Japó, perquè no s'hi sabrien acostumar. Quines coses mengen aquesta gent! Nius d'orenetes amb all-i-oli, rates a la papillot, gos amb crema. Vostès no han menjat mai gos? Jo, si, allà a Barcelona, n'havia menjat molt de gos: però en sentit figurat. Aquí va de debò, ahir, em van servir un fox-terrier, amb salsa de violetes, roses, clavells i canyella! Ja n'estic tip del Japó. Però, no hi ha remei, he d'aguantar el tipo. Cal que aqueixa noia es perdi! Per això, quan la vàrem trobar a Sant Francisco, la dona, és dir la dona de l'altre, d'en Banyeta, em va dir: compra una Casa de Gheisses, que aquí en diuen una Casa de Tè... Vaig trobar un manco, que volia transpassar l'establiment, m'ho ofereix la casa de tè, i té i té, ja és meva. Sort que durarà poc aquesta situació; el dia que la noia compleixi els divuit anys, ja està llest en Banyeta. Perquè han de saber que aquesta noia... no és... (*Se senten veus; les Gheisses que venen.*) Ja els ho acabaré d'esplicar. Venen les Gheisses; si són servits... aquí estem per servir a la parròquia... i muts, eh? Gràcies!

FLOR DE THE.—Cargolí! Cargolí! Nenúfer del jardí de Bhuda!

CARGOLI.—No comencem a posar motius.

CRISANTEMA.—Escolta, grapat de suspirs!

CARGOLI.—Què vols, sac de gemecs?

CRISENTEMA.—És cert que em portaràs a Barcelona?

CARGOLI.—A la que faci bondat, si! Però, la que no, es queda aquí.

ORQUIDEA.—Totes fem bondat. Totes t'estimem! N'has tingut mai de dones com nosaltres?

CRISANTEMA.—I una Crisantema, com una servidora?

FLOR DE THE.—Has tingut una Flor de thè, com jo?

ORQUIDEA.—I una Orquídea així?

CARGOLI.—Si, d'orquídea, en vaig tenir una de jove, però, no era tan grossa. Us dic que féu bondat, perquè, que us ho enraoneu amb mi, com aquell: però, que em treballeu la dona... no s'hi val!

TOTES.—I ara?

CARGOLI.—Si, ara; ara fa poc he sentit an aquella (*Per Flor de Thè.*)

FLOR DE THE.—Jo? Què vols dir?

CARGOLI.—Que els vull ferrats! Creieu-me, sigueu bones minyones i no ho perdereu. Allà, fareu forrolla.

FLOR DE THE.—Vols dir què tindrem èxit?

CARGOLI.—Ja ho crec! Totes sereu estrenes

CRISANTEMA.—I ens acceptaran-

CARGOLI.—Allí? El que és del país, ho bufen; però de l'estranger s'empassen

cada *camelo*! Estic segur, que fins trobareu una proporció i us casareu.

FLOR DE THE.—I el casament allí, és com aquí?

CARGOLI.—En el fons, si. En la forma, varia. Allí, una noia té relacions, la demanen, es casa i...

TOTES.—I després?

CARGOLI.—Després la porten a Montserrat o a l'estranger, segons estan de possibles els marits.

FLOR DE THE.—I totes viatgen?

CARGOLI.—Gairebé. El viatge de nuvis. És deliciós! O i el matrimoni també.

MÚSICA

Couplet. «Consell a les núvies»

I

CARGOLI

Un cop es fet el casament
prens un cotxet amb ton marit,
i avergonyida i innocent
baixes els ulls, mirant al nuvi.
Ell, vergonyós, acota el cap,
i allò que pensa, ja se sap:
que si el cap baix per ara està,
molt prompte se li aixecarà.
Noia, pensa que és un marit
una creu agradable que l'amor et va dar
i tal creu la primera nit
saps ben bé que te l'has de carregar.

II

Si viatgeu, com és costum,
solets en un vagó del tren
i veus que s'omple tot de fum,
no tinguis por, que és que ve un *túnel*.
Sens fer-li por la fosquedat.
el tren es fica en un forat,
procura estar ben amatent
per si el marit fa igual que el tren.
Però, el *túnel*, prompte és passat
i en sortir de la fosca, quan el fum s'ha perdut
diu el *túnel*: «Ja m'han fumat!»
i tú, penses: «I a mi, m'han ben fumut!

PARLAT

CARGOLI.—I ara, totes a dins, que aviat vindrà el Governador, i heu d'estar previngudes per si alguna de vosaltres és la preferida.

FLOR DE THE.—I cà! El Governador voldrà la nova, i si ella s'hi nega, com cada dia... ja es cuidarà la mestressa de consolar-lo.

CARGOLI.—Aneu, aneu, i no remugueu. (*Entren totes.*)

ESCENA V

CARGOLÍ, *desseguit* PELL DEL DIABLE *i* PONETA

CARGOLI.—Ja les han vistes! N'hi han que Déu n'hi dó! Oi? Doncs, allò que els deia... és, que aquesta Poneta...

PELL DEL DIABLE (*Des de dins*).—Vina, vina; que vull que et sentin aquestes.

CARGOLI.—Bo! Una altra interrupció, sembla que parlem per telèfon. (*A Pell, que surt, portant de la mà a Poneta, elegantment vestida a l'europea.*) Què passa?

PELL DEL DIABLE.—Que aquest ximple, no em vol creure. Díga-li tu. Veiam si a tú et creurà. No és cert que en Felipó t'ha dit que havia vingut expressament a aquesta illa a casar-se amb la vídua d'en Pen-xim-pen-xam?

PONETA.—No pot sér, en Felipó m'estima, i no pot deixar-me per una altra.

CARGOLI.—Jo no puc dir si no el que ell m'ha dit.

PONETA.—I què us ha dit?

CARGOLI.—Que el perdonis. Que quant et va deixar a Sant Francisco, abandonada, que va ser quan nosaltres et vàrem recollir; ho va fer, perquè la vídua, que té aquí al Japó una fàbrica de vanos japonesos, que els hi fan a València, li havia demanat relacions.

PONETA.—Ella?

PELL DEL DIABLE.—Si! En aquest país va d'aquesta manera. Són elles les que ho demanen!

PONETA.—Poques vergonyes!

CARGOLI.—Jo ho comprenc. El xicot, és un pagesot, que no té on caure's mort. Ara, se li presenta ocasió de presumir, i se n'aprofita.

PONETA.—Oh, no! Jo l'impediré aquest casament!

PELL.—Com podràs fer-ho? Qui ets tu? Una estrangera. Ningú et farà cas. La vídua és del país, i serà la protegida per tothom. S'hi casarà, i tu, sola, lluny de ton pare, lluny del teu poble, què faràs?

CARGOLI.—Sort que nosaltres no t'abandonarem.

PONETA.—Oh; donaria qui sap què, per venjar-me d'ell!

PELL.—Si tu fossis rica, poderosa... encara! Però, una pobreta, com ets, què pots fer?

PONETA.—Aconselleu-me!

PELL
És molt difícil, caram!
que el que tu vols, conseguim.
Que la vídua de Pen-xim...
es quedi penjim... penjam!
Cerquem el modo, veiam!
Jo em penso que el trobarem.
Perquè el desig que et consum
conseguir-lo al fi poguem,
és precís que li parlem
al gran Xam-xem-xim-xom-xum!
Ell de tu està enamorat,
i és home que aquí ho pot tot,
díga-li d'amor un mot
i ja el tenim engrescat.
Per satisfer de bon grat
son amor d'aquesta nit
quan el tinguis convençut
li dius que t'ha decidit
si ell pot fer que aquell perdut
surti d'aquí tot seguit!

Ell, ja no es podrà casâ,
la vídua que tant creu sê
es farà càrrec ben bé
de que no et pot igualâ.
Així et podries venjâ.
Ells dos hauràn de patî
com mai ha patit ningú,
veiem de modo segû
que no hi ha cap dona aquí
que tingui el poder que tu.
Així el desig que et consum
conseguir-lo al fi podrem,
i encara que li deurem
al gran Xam-xem-xim-xom-xum.
Ells dos faran la del fum,
i sense cometre un crim
i sens llençar crit ni bram,
el que tu vols, conseguim,
i la vídua de Pen-xim,
quedarà penjim-penjam!

PONETA.—Teniu raó! Estic decidida. Tot, abans de veure'l casat amb una altra, perquè sigui més que jo! Oh, no! Des de criatura m'ha agradat ser la primera sempre en tot. Avui li demostraré que sóc més que ningú.

PELL (*Apart*).—L'orgull, la supèrvia l'ha temptada; aquesta podrà més que l'enveja i l'avarícia.

CARGOLI.—Aquí ve el secretari, que sempre acompanya al Governador.

ESCENA VI

Els mateixos i SECRETARI; *després* GOVERNADOR *i* GHEISSES

SECRETARI.—El Gran Xam-xem-xim-xom-xum, ve d'incògnit cap aquí. I abans em fa venir a mi, a veure si pot venir. Què li he de dir? Cal que el previngui?

CARGOLI.—Díga-li que vingui!

SECRETARI.—En arribar, segons es fa, se li ha de tocar l'himne.

CARGOLI.—Se li tocarà.

SECRETARI.—Teniu jaz-band?

CARGOLI.—Jaz-band? No! però, a manca de jaz-band, les gheisses ja es van ensinestrant en el xilofon i en el tan-tan, i tocaran tan bé com el jaz-band. Ja ve?

SECRETARI.—S'ha aturat al carreró, el carretó.

CARGOLI.—Qui el du fins aquí?

SECRETARI.—El du un cooli.

CARGOLI.—Deu-li mil gràcies al governador. I aquí teniu deu *ieus*.

SECRETARI.—Què n'he de fer de deu ieus?

CARGOLI.—Preneu; pel cooli que el porta!

SECRETARI.—Ja és aquí!

PELL.—Ghessies; surtiu, que arriba parròquia.

MÚSICA

(*Repeteix el motiu de les Ghessies i entren totes en escena; tot seguit arriba el Governador.*)

GOVERNADOR.—Bona nit, filles de Budha!

TOTES.—Bona nit!

GOVERNADOR.—Vosaltres sou la boira que baixa del cel, per estendre un vel, damunt de la formosor de l'estrella preferida, per evitar que la seva llum rutilant, no enlluerni les meves parpelles. On és l'estrella rutilant?

PELL.—És aquí, senyor!

GOVERNADOR.—No la veig!

PELL.—Vós ho heu dit, la tapa la boira.

GOVERNADOR.—Doncs, noies; escampeu la boira! (*Es retiren, deixant veure a Poneta, que s'havia quedat darrera.*) Ah! Vina aquí, Serafí!

PONETA.—Senyor!

GOVERNADOR.—No em diguis senyor, estrelleta fulgurant que fas empalidir la llum d'aquest astre.

PONETAT.—Quin astre?

GOVERNADOR.—Jo! Sóc en el cel del Japó un astre de primera magnitud. Però, tu m'enlluernes!

PONETA.—I què hi puc fer, pobre de mi, per evitar-ho?

GOVERNADOR.—Esperar-me en la teva cambra, feta de joncs, bambús, sedes i indianes forasteres, ageguda al teu llit: aquest llit japonès, tan baix, que per pujar-hi, cal ajupir-se, i des d'ell, recolzada en els coixins orientals, forrats de satí i farsits d'ensenalls de suro i plomes d'ocells del paradís, dir-me amb amor: «Aquí dins, t'espera impacient, l'estrella; entres... astre?

PELL (*A Poneta*).—Apa, ximpleta, ara és l'hora; díga-li que entri.

PONETA.—Senyor; sóc l'estrelleta, està disposada a llençar la seva llum sobre el vostre rostre i sota el seu sostre, però abans voldria demanar-vos una mercè.

GOVERNADOR.—Demana el que vulguis.

PONETA.—Ha de ser reservadament.

PELL.—Entre en la casa.

PONETA.—No encara. Aquí en un recó podem parlar.

PELL.—Traieu seients.

PONETA.—No cal. A peu dret podem parlar.

GOVERNADOR.—Com tu vulguis; però, fer-ho a peu dret em perjudica.

PELL.—Retireu-vos, gheisses. Aquí als peus de Bhuda, podeu parlar.

GOVERNADOR.—Com us plagui. (*Les gheisses es retiren cap al fons, el Governador i Poneta parlen als peus del Bhuda. Pell, els escolta i es veu que de tant en tant intervé. Cargolí i el Secretari, romanen en primer terme.*)

CARGOLI (*Al Secretari*).—Quina feina més empipadora és la nostra. Ells fan el fet i nosaltres aquí, aguantant el tipo!

SECRETARI.—És cert! Però, què hi farem. Cadascú fa el que pot.

CARGOLI.—No parlis de capot, prou fem d'aguantar la capa.

SECRETARI.—Escolta. Tú ets xino de debò?

CARGOLI.—I sí; no em veus la cua? I tú, ets japonès de sèrio?

SECRETARI.—I tan de sèrio! Per què m'ho dius?

CARGOLI.—Perquè em sembla que jo t'he vist en alguna banda.

SECRETARI.—Ja pot ser. He corregut mig món.

CARGOLI.—No és ben bé del món, que et conec.

SECRETARI.—Oh, he estat fins al quint Infern.

CARGOLI.—Ah, ja deia jo! Tu ets l'Espia-dimonis.

SECRETARI.—I tu en Cargolí. Fem veure que no ens coneixem, fins que arribi l'hora.

CARGOLI.—Doncs, muts i a la gàbia.

GOVERNADOR.—Acceptat! Jo el faré exilar de l'illa; i no podrà casar-se amb la vídua. La teva venjança serà complerta. Tú seràs la dona més poderosa de tota la illa.

PONETA.—Oh, si! Sento que la supèrbia, m'omple el cap i l'orgull m'omple el cor.

GOVERNADOR.—I jo t'ompliré la butxaca, i tot el que convingui. Veiam, secretari, que portin xampagne. I vós, mestressa, poseu-li el kimono que us vaig portar per ella.

PELL.—N'hi havien dos d'iguals.
GOVERNADOR.—Ja ho sé. És perquè triés.
PELL.—Però, si són iguals.
GOVERNADOR.—Sí. Però, com és del meu gust, trii el que vulgui, sempre serà el que a mi m'agrada. Comencem a vestir-la, millor dit, a despullar-la.
PELL.—On voleu fer el deshavillé?
GOVERNADOR.—Aquí mateix.
PELL.—Voleu deshavillar-la vos mateix?
GOVERNADOR.—No, dona: jo sóc el que l'avilla; com voleu que sigui el que la deshavilla? Comenceu!

(*Les Gheisses li van traient el vestit i li posen el kimono.*)

GOVERNADOR.—Caiguin en terra aquestes vetidures occidentals; fora el vestit... fora els enagos... abaix els pantalons... Poseu-li el kimono.
PELL.—Ja està, senyor.
GOVERNADOR.—I ara: bebem una copa de xampagne, per celebrar el meu triomf! Tú, Flor de té, canta les excellències d'aquest vi que és l'única cosa que podem envejar a l'Occident.

MÚSICA

(*En terminar la música*)

PARLAT

GOVERNADOR.—I ara, aneu totes a preparar el santuari del meu amor. Cobriu amb un vel a l'estrella del meu cel; que jo vull amb les meves paraules acaronar-la, aquí a la llum de la lluna, abans de que l'estrella i l'astre facin eclipse, en una forta abraçada. (*Tapen a Poneta, amb un ampli vel blanc i surten tots, mentre repeteix en sordina el motiu del xampagne.*)

ESCENA VII

PONETA, GOVERNADOR *i* BUDHA, *després* FELIPÓ; *més tard,* TOTS

GOVERNADOR.—Vina, seu aquí al meu costat, deixa que el meu braç sigui el més preat cinturó, que cenyeixi la teva cintura d'abella que ha de fabricar la seva mel en el buc dels meus llavis.
PONETA.—Ai, senyor; tinc por.
GOVERNADOR.—Vina, tonta, vina!
PONETA.—Oh, no; deixeu-me! (*Revoltant-se, indignada, fuig per darrera de Budha, el Governador, en lloc de seguir-la, l'espera per l'altre costat; torna ella a sortir i es topa amb el Governador que l'abraça, efusivament.*)
GOVERNADOR.—Ho veus, tonta! Volies fugir de mi? És inútil! Parla! Qu ètens? Et trobes malament? Còm? Desmaiada? Veniu tots, correu! La meva estrella s'apaga. Porteu llums.

(*Surten tots amb fanalets; els rodejen.*)

PELL.—Què hi ha?
TOTS.—Què passa?
BUDHA (*Baixant del pedastal i emportant-se'n a Poneta.*)—Mecs! Ja us ho anireu fent! Vina amb mi, Poneta. La Supèrvia ja et tenia agafada, però, jo t'en lliuro! (*Se'n van.*)
GOVERNADOR.—Treient-li el vel! Vull veure el seu rostre hermós.
PELL (*Li treu el vel*).—Eh? Com? Felipó!
GOVERNADOR.—Què vol dir Felipó? És un home?

FELIPO.—Si, sóc jo.
GOVERNADOR.—Has pres el lloc d'ella? Ja saps a què t'exposes?
FELIPO.—Tant me fa tot! La he salvada a ella! El demés, tan me fa!
PELL.—Es ben castís, aquest minyó!
GOVERNADOR.—Però, com ha estat aquesta mistificació... No ho entenc. Budha. ajúdam a compendre-ho!
TOTS.—Budha ha fugit!
FELIPO.—Era en Banyeta. Ell se l'emporta.

QUADRO VUITÈ

Munich :: Atipem-nos

Façana d'un Restaurant.

ESCENA ÚNICA

BANYETA, PONETA *i* PELL DEL DIABLE, *de viatge*

PONETA — Amb els menjars japonesos
pare, em moria de fam.
BANYETA — I ara, tens gana, Poneta?
PONETA — Ai, si, pare!
BANYETA — Doncs, ja està.
Ara mateix entaulem-nos
en aquest gran Restaurant
que és el millor d'Alemanya.
PELL — (*Fingint no coneixe'ls.*) Dónen molt bé de menjar.
Aquí es menja sense gana.
Són tan exquisits els plats!
Galls d'indis, perdius, pollastres,
llagostes i faïsans...
El millor que pot trobar-se
igual de peix que de carn.
PONETA — Ai, que s'em fa la boca aigua.
BANYETA — Si, doncs, entrem-hi aviat!
PELL — (*A Banyeta.*) Ara, si que te la guanyo.
La Gola la temtarà!

MUTACIÓ

Interior del restaurant

MÚSICA

Vinga cunill i llebra,
gallina, tunyina,
vinga mostassa i pebre
i bitxo i pebrot,
olives, anxova
i el bou a la doba,
la carn si és força toba
i el peix si és ben fresc.
Rap i muscles i rovell,
ronyons i palpissets d'anyell,
i després del pollastret
que em portin un filet.

Perdius, capons, galls d'indi,
mongetes, croquetes
i comencem els brindis
amb Moet Chandon.
Menuts i raviolé,
rumesco, ali-oli,
pernil i boullabesa
i morru de porc.
Sang i fetge, peix fregit,
popets i calamarts farcit,
i al final ben amatents
porteu escuradents.

QUADRO NOVE

El Rajhà Pok-Men-Keda

Jardí, en el Palau de Pok-men-keda, rajàh de la Índia. Palmeres, esfinxs, ídols... A l'esquerra, l'entrada al Palau.

ESCENA PRIMERA

SIS *i* SET, *soldats indis, fan centinella a la porta del Palau*

SIS Diu que aviat començarà la festa.
SET I diuen que ha de ser extraordinària.
SIS Ja hi ha motiu! No passa cada dia
el que ha de passâ avui, en questa casa.
SIS És que el Rajàh, és tossut; quan l'home fica
la banya en un forat, o hi pert la banya
o no la treu fins que ja no té forces.
SET I ara, la vol ficar?

ESCENA II

POK-MEN-KEDA *i* SAMUEL (*Espia-Dimonis*)

(*Pok-men-keda, és un príncep vell, que en el seu aspecte, ens diu que el seu nom és una demostració. Samuel, un jueu, que trafica amb tot, fins amb dones.*)

POK.—Vols dir, miserable fill d'Israel, que has complert bé l'encàrrec amb que t'he honorat, jo, explendent estel de l'Islam?

SAMUEL.—Pel Déu d'Israel, t'ho juro, versícul del Koran.

POK.—M'has portat una veritable hurí? Una estrella puríssima, que encara no ha entelat l'alè de l'aire?

SAMUEL.—Un mirall de virtut. Una innocència immaculada.

POK.—Vols dir que no farà figa, aquest cop, el teu cop d'ull.

SAMUEL.—Per què desconfies del pobre Samuel, que és fidel com el que més ho siga?

POK.—Perquè sempre m'estafes! No et faig cap encàrrec que no m'hi facis la patota. T'encarrego mitjons de fil d'Escòcia i me'ls portes de cotó; t'encarrego peces de fil d'Holanda, per fer-ne llençols, i em portes madapolan del 12; t'encarrego mongetes rènegues, i me les portes tendres; no portes fils ni a les mongetes. M'has de comunicar per telègraf alguna nova, i me l'envies per la telegrafia sense fils. És una prometença?

SAMUEL.—Aquest cop, quedaràs satisfet!

POK.—I on han pogut trobar aquesta meravella?

SAMUEL.—A bordo d'un vaixell que venia d'Europa. Hi anava una mosseta gen-

til, amb un vell que li devia ser pare. Amb les meves manyagueries, la vaig convèncer, i aquí te la porto.

POK.—I ella, sap quin és el seu destí?

SAMUEL.—Ella... no sé què dir-te? Parla de coses incoherents. Sembla que en poc temps ha viatjat molt.

POK.—Malament! Vols dir que en tants viatges no haurà perdut res?

SAMUEL.—Ja saps que jo sé interrogar-les i ficar-me dins de la seva consciència amb la subtilitat d'un reptil, més encara, d'una injecció intervenosa. Jo, li he preguntat coses i coses...

POK.—I ella et responia sempre a tò?

SAMUEL.—Sempre! Malgrat les meves preguntes ser tan diverses, mai ha perdut el fil de la conversa.

POK.—I, és aixerida, entremeliada, incitant?

SAMUEL.—És una faba, senyor!

POK.—Malament! Per això no calia viatjar. Ja en tenim.

MANUEL.—Vull dir, que és innocentota! que és un quinto!

POK.—I doncs? L'hauré de conseguir per força?

SAMUEL.—Una mica repatània és, senyor. Jo li he tirat algun entretoc... i... mandarines de Pekin!

POK.—Què vols dir?

SAMUEL.—Que... *naranjas de la China*! Caldrà acudir a medis extraordinaris.

POK.—Què hi farem?

SAMUEL.—Si em permets opinar, et diré el que jo faria.

POK.—Digues.

SAMUEL.—En el vaixell, on he trobat la perla que et porto, hi venia una troupe internacional de varietés, una col·lecció de dones, que són capaces de fer incandescent un got d'orxata de xufles. Jo la he deixat amb elles, perquè li donin unes lliçons. Tú, les fas venir, organitzes una festa, les fas beure, a ella li dones una copa de licor on hi fas posar unes gotes d'un líquid que jo et donaré, i després que cantin i ballin, i l'engresquin, i ella hagi begut el licor preparat, la deixes sola amb un xicot que també anava a bordo, i que és el seu promès; a ell, ja em cuidaré jo de preparar-lo; quan ella estigui a punt d'orgue, entres tú... i... el demés corre del teu compte!

POK.—No em sembla mal, tot això; però, si ens falla, jo tinc un remei heròic.

SAMUEL.—Quin?

POK.—Sé que faig un sacrilegi, però, amb tal de posseir una verge, ho faré tot. En la tomba dels meus avantpassats, s'hi guarda la mòmia d'un home, que havai estat el més gran conquistador de la terra.

SAMUEL.—Un guerrer?

POK.—No! No conquistar nacions, conquistar dones. Era un histrió, que feia vodevils prehistòrics. Diuen els nostres llibres sagrats, que apropiar a la seva mòmia una dona, aquesta, executa tot seguit totes les coses que ensenya el Kama-soutra.

SAMUEL.—Què és el Kama-soutra? Un mestre de ball?

POK.—El Kama-soutra, és el llibre de la voluptuositat, el còdig de les sensacions.

SAMUEL.—Bé, sí; una col·lecció del *Papitu*, enquadernada en pergamí.

POK.—No sé què vols dir, però, m'ho penso.

SAMUEL.—Doncs, mans a l'obra. Jo vaig a fer que vinguin les dones.

POK.—I jo, a fer que portin la mòmia.

SAMUEL.—Vet aquí que per vies de la mòmia, tú te la emportaràs de mòmio.

POK.—No triguis!

SAMUEL.—Ja sóc aquí!

(Se'n van, Pok pel Palau, Samuel, primera dreta.)

ESCENA III

FAKIR (*Banyeta*), SHEREZADA (*Pell del Diable*)

SHEREZADA (*Surt per la dreta, seguida per el Fakir*).—No siguis importú, vell Fakir. No puc fer-te almoina, ni necessito que preguis per mi.
FAKIR.—Escolta.
SHEREZADA.—Deixa'm, et dic.
FAKIR.—Et semblo pesat?
SHEREZADA.—Més que el plom.
FAKIR.—No ho deies així, en altre temps.
SHERAZADA.—Què vols dir?
FAKIR.—Veig que el teu poder s'acaba. No m'has reconegut?
SHEREZADA.—No sé qui ets, ni ganes.
FAKIR.—Mira'm bé! Sóc en Banyeta; el teu espòs.
SHEREZADA.—Tú! Si que estàs ben disfressat. I què hi vens a fer aquí?
FAKIR.—El mateix que tú, però a l'inrevés. Vinc a salvar a la noia, com sempre.
SHEREZADA.—I jo, a perdre-la, com sempre, també! Veurem qui podrà més.
FAKIR.—Jo! El teu poder no et permet, si no pendre la figura i el lloc d'una altra persona. Així, has pogut pendre el lloc i la imatge de Sherezada, la lectora del Rajhà. Però, poca cosa conseguiràs. Jo, si! Jo, com en aquest poble, no tinc poder, doncs, no és de la meva jurisdicció, m'he entès amb Siva, que és el que es cuida del Naraca, que és l'Infern d'aquí.
SHEREZADA.—Deixa't de *camelos* i digues si ens podem entendre.
FAKIR.—No ens entendrem mai. Fins que la noia tingui divuit anys, jo vetllaré per ella. Ja sé jo perquè.
SHEREZADA.—I jo també. Però, no siguis dolent, torna'm a en Cargolí.
FAKIR.—Torna'm tu al meu secretari, que me l'has pres.
SHEREZADA.—Si jo et torno l'Espia-dimonis, tu em tornaràs a en Cargolí?
FAKIR.—Si!
SHEREZADA.—Doncs, l'Espia-dimonis, és el Jueu que t'ha pres la Poneta.
FAKIR.—Ja deia jo, que aquella *pinta* no m'era desconeguda! Ja l'atraparé. I respecte a en Cargolí, el trobaràs quan menos t'ho pensis.
SHERAZADA.—On el tens?
FAKIR.—Ben guardadet. No hi ha por que s'escapi. I, ara, seguim la nostra guerra.
HHEREZADA.—A mort! La Poneta, avui serà víctima de la Luxúria!
FAKIR.—Potser t'ho penses!
SHEREZADA.—Ja ho sentirem a dir. En bones mans està.
FAKIR.—Doncs, a la feina!
SHEREZADA.—A la feina!

(*Se'n va un per cada costat.*)

ESCENA IV

PONETA *i* SAMUEL

SAMUEL.—Vina, aquí, Poneta. Ara et presentaré al poderós Rajhà, que vol fer-te sa esposa. No siguis tonta, i no te'l deixis perdre.
PONETA.—Ja n'estic cansada de que tothom em vulgui protegir. Jo no sé per quins cinc sous em fan anar d'una banda a l'altra, oferint-me homes que jo no vull. Jo no vull si no a en Felipó!
SAMUEL.—Ah, tonta! Què té en Felipó?

PONETA.—El que tingui, ja m'aconsolo!
SAMUEL.—Aquelles noies del barco no t'han explicat res?
PONETA.—Ja ho crec! Si me n'han dit de coses! Si me n'han ensenyat de trapaceries!
SAMUEL.—Què t'han dit? Què t'han dit?
PONETA.—Ai ni goso a dir-ho! M'han dit que les noies tenim una cosa, que no me'n recordo, com han dit que es deia, que els homes no tenen més taleia que pendre'ns-la. Diuen, que no m'hi encaparri, que tard o dejorn, la donaré, com l'han donat totes elles.
SAMUEL.—I no t'han dit quina mena de cosa era?
PONETA.—Oh, cada una m'ho ha dit d'una manera diferenta! L'una m'ha dit que és com una mena de poncella tancada, que espera l'hora de badar-se. I m'ha dit: «guàrda-la bé, perquè així que badis, te la badaran!» Jo li he preguntat com podria evitar-ho, i m'han dit: Aquesta poncella és la teva innocència. La tens adormida dintre teu; una sola paraula, una sola carícia, pot despertar-la. Si els homes et diuen coses per desvetllar-la, no els escoltis, tapa't les orelles, que la paraula dels homes és un verí que es fica per qualsevol forat, i a mica que et distreguis, ja te la sents a dins! I vaja, tantes coses m'han dit, que tan bon punt vegi a en Felipó, li diré que procuri ser ell el que hi arribi; preu per preu, més me'stimo que sigui ell que no un altre!
SAMUEL.—No ho procuris. Ara, aviat, el poderós Rajhà te les dirà aquestes paraules. Intentarà arribar-te a dins de tot, per desvetllar-te. Si ho consegueix, seràs rica i poderosa. Si una hora o altre l'has de perdre... *de lo perdido, saca lo que puedas.*
PONETA.—Ai, no, no! I el cert és que estic tota trasbalsada. La conversa d'aquelles noies m'ha fet una mena d'efecte, que sento que el cos em tremola, que la sang està a punt d'arrencar el bull, perquè ja me la sento que em fa xup, xup!
SAMUEL.—(Em sembla que està a punt de solfa. Aneu a avisar al gran Pok-Menkeda. Aquesta vegada no falla!) Espera'm aquí un moment. Ah! I si algun home se t'acosta, fuig.
PONETA.—Encara que sigui en Felipó?
SAMUEL.—D'aquest, més que de cap! (Em em sembla que si el Rajhà triga, ja no hi serà a temps.) (*Entra al palau.*)

ESCENA V

PONETA *i* SIS *i* SET, *fent centinella. Després* SHEREZADA

PONETA.—Que fugi dels homes? Ai, ai, perquè? No m'havia passat mai, però ara em sembla que en tinc ganes de que em diguin coses. (*Fixant-se en els guàrdies.*) Aquells homes de la llança, sembla que em miren. Déu els guard! Que potser em volen dir alguna cosa?
SIS.—No podem!
SET.—Ho tenim privat!
PONETA.—I doncs, no podeu parlar amb ningú?
SIS.—No!
SET.—No!
PONETA.—Ai, ai! Per què?
SIS.—Perquè així ens ho manen!
SET.—Perquè em de fer el sèrio!
PONETA.—I si una dona els hi parla?
SIS.—Oh, segons com sigui!
SET.—De vegades, deixem la guàrdia!
PONETA.—Una dona, així, com jo!

SIS.—Jo li diré!
PONETA.—Què em dirà?
SET.—Que en pitjors garites hem fet centinella.
PONETA.—I doncs, parlin!
SIS.—No pot ser!
SET.—Ens castigarien!
PONETA.—I doncs, què faran si jo els parlo?
SIS.—Aguantar el tipo...
SET.—I *armas al hombro*!
SHEREZADA (*Sortint del Palau*)

Ets tu, gentil estrangera,
la que el nostre Senyô espera
per a entregar-li el seu cor.
Ai! donzella afortunada,
i com seràs envejada,
quan gaudeixis son amor!
Amb la llum de les estrelles
que brillen baix tes parpelles
promte l'enlluernaràs!
Quan comenci a acaronar-te
com d'ell desempellagar-te
no sabràs.
Perquè al Rajhà Pok-men-keda
encara que poc ni queda,
ja en té prou.
Veiam, si el seu amor pagues,
i veiam si no li amagues
l'ou!
Si ets verge com assegures
et comblarà de ventures,
amant, constant i expressiu,
però si arriba a concebre
que li donen gat per llebre
o bé garca per perdiu,
prepara't a sofrir penes
perquè la sang de tes venes
et farà el Rajhà, rajà.
Sigues, doncs, ben arribada
ara ja estàs preparada...

PONETA Oh, ja, ja!

ESCENA VI

Els mateixos, POK-MEN-KEDA, SAMUEL, *seguici, a poc les dones del Rajhà i la* DANSARINA

RAJHA.—Veniu, tots; vull que sigueu testimonis de la meva felicitat. On és la reina de la bellesa virginal, que ara he d'encloure en les seves parpelles la meva ànima?
SHEREZADA.—Aquí està, senyor!
RAJHA.—Vens a oferir-me la closa poncella de la teva innocència?
PONETA.—Senyor! M'han dit que la poncella que dieu, si bado, me la badareu!
RAJHA.—I què en penses? No estàs resolta a defallir entre els meus braços?
PONETA.—No hi havia pensat, francament.
RAJHA.—Ah, flor d'innocència! Ningú ha penetrat en el profund santuari de la teva virtut?
PONETA.—Ai, ai! Que em roda el cap!

RAJHA (*A Samuel*).—Em sembla que no està al cas?
SAMUEL.—Ja us he dit, senyor, que era un quinto. Feu que comenci la festa. I deu-li aquella beguda.
RAJHA.—Balleu i canteu en honor d'ella.. Feu-li beure el licor exquisit que sols jo posseeixo.

MÚSICA

(*Les dones canten i la Dansarina balla*)

PARLAT

RAJHA.—Encara la teva sang no bull amb prou força per a fer-te cercar el consol del meu amor?
PONETA.—Senyor!
RAJHA.—No sents batre el teu cor? No sents que el teu cos s'estremeix, cobejant unes mans que l'acaronin?
PONETA.—Mal m'està el dir-ho, però, si senyor!
RAJHA.—I doncs, per què no et llences als meus braços?
PONETA.—Perquè no sou el meu tipo.
TOTS.—Oh! Sacrilegi! Blasfèmia!
RAJHA.—Silenci! És que la pobreta encara no està prou ben preparada. La luxúria no l'ha fet encara seva.
SAMUEL.—Potser veient el seu estimat esclati.
RAJHA.—Fes-lo venir!
SAMUEL.—Tot seguit, senyor! (*Surt per la dreta.*)
RAJHA.—Què tens?
PONETA.—No ho sé; una mena de frisansa. Una cosa que no sé explicar-me. Voldria que uns braços m'estrenyessin fort, que uns llavis em diguessin coses dolces... que...
RAJHA.—Aquí estic jo; demana el que vulguis.

ESCENA VII

Els mateixos, SAMUEL *i* FELIPÓ *i després* FAKIR

FELIPO.—On és? Poneta! Poneta!
PONETA.—Felipó! Ara si que no m'hi miro! (*Abraçant-lo.*)
FELIPO.—Què t'han fet?
PONETA.—No res!
FELIPO.—Què és tanta gent?
RAJHA.—Aquest copet li mancava! Ara, ara! Soldat, agafeu a aquest home.
FELIPO (*A Samuel*).—Per això m'heu fet venir?
FAKIR.—Senyor! Perdoneu al pobre fakir, que deixi per un moment la penitència que està complint fa molts anys, per dir-vos unes paraules.
RAJHA.—Parla!
FAKIR.—La mòmia que guardeu en la tomba dels vostres avantpassats, saben que és la d'un home que havia conquistat quantes dones mirava. No n'hi fallava una. En sepultar-lo, van tancar en el seu sarcòfag l'essència de la seducció que del seu cos es desprenia. Fa deu mil anys que reposa. Feu-la portar, jo li retornaré l'us de la paraula, i el vostre avantpassat conquistarà per vos aquesta dona.
RAJHA.—Ja la tenia previnguda, per si acàs. Porteu-la.
FAKIR.—Inclineu-vos, esperant que arribi. I prepareu-vos a rebre la impressió. Un cop la tingueu prop, això serà un desfet. Ja la porten. Ja és aquí. (*Treuen la mòmia.*)

ESCENA VIII

Els mateixos i la MÒMIA

FAKIR.—Treieu-li les venes, que la immovilitzen. (*Ho fan*) Era l'home més elegant, en el seu temps. (*El desenvoliquen i queda en calçotets de vodevill.*)

RAJHA.—Quins calçotets! Com tornen les modes!

FAKIR.—Parla! Digues que has vist durant els deu mil anys que has estat a la tomba.

MÚSICA

(*Cuplet de la Mòmia*)

Quan jo feia tantes conquistes
i brincava d'un modo horrorós,
feia sempre moltes ulleres
i em gastava el moll de l'os.
I és que aquesta és una vianda
que si amb força compte no hi vas,
potsê que com més t'atipis
més escarransit estaràs.

PARLAT

RAJHA.—Observo, que l'essència ni la paraula d'aquest fiambre no ens fa cap efecte.

FAKIR.—Jo conec el medi d'aconseguir-ho. Porteu-me un mantell, una catifa; quelcom que pugui cubrir a la mòmia i a la verge. (*Un va a buscar-lo.*)

RAJHA.—Què vas a fer?

FAKIR.—Ja ho veuràs! Doneu-me el tapíç. Agafeu-lo d'aquí. (*A Samuel.*) Juntem la verge amb la mòmia. Cubrim-los! Així! Treieu el tapíç! (*Els dos han desaparegut.*)

RAJHA.—Què? No hi són? On han anat?

FAKIR.—On els he enviat jo! Imbècil! Creies que jo podia consentir tals sacrilegis? Profanar una mòmia! Atropellar una verge!

RAJHA.—I quí ets tú, per a impedir-ho?

FAKIR.—No m'heu conegut! Sóc Siva, el Déu del mal, el Déu del foc, el Déu de les tempestes. Tremoleu! Que tremoli tot! Brameu, fills de Bramha! (*A Pell del diable.*) La luxúria tampoc ha pogut res. Ja no t'en queda si no un!

PELL.—Jo aprofitaré l'últim que em queda.

FAKIR.—També ho deia el *Caio*, i no li va valer. (*Tremolen tots, persones, esfinxs, palmeres... i baixa el teló.*)

UN QUADRO MÍMIC

El cabaret vermell

(*En alçar-se el teló, apatxes i gigolettes ballen. En una taula, Pell i Felipó; en una altra, Cargolí i Espia-Dimonis.*)

ESCENA PRIMERA

PELL DEL DIABLE, FELIPÓ, CARGOLÍ, ESPIA, APATXES *i* GIGOLETTES

PELL.—És inútil, que et resisteixis! Seràs meu! I aquella mossa no la veuràs més.
FELIPO.—Però, per què em té ràbia, vostè? Què li he fet jo?
PELL.—Res. D'això em queixo! Però, ni jo, ni ella!
FELIPO.—Deixeu-me anar a buscar-la! (*S'aixeca.*)
CARGOLI (*Amb el ganivet*).—Quiet!
ESPIA (*Amb el ganivet*).—Inamovible!
PELL.—No siguis ximple. La Poneta, a hores d'ara, ja és d'un altre.
FELIPO.—No pot ser.

ESCENA II

Els mateixos i APATXE PRIMER *i* PONETA

APATXE PRIMER.—Entra, dona. No t'en donguis vergonya. Aquí tot és bona gent! Hola, companys. Us presento la meva nova esposa.
UN.—Quan ha sigut la boda?
APATXE PRIMER.—Ara mateix. Ens hem casat al port, sota una barca!
PELL (*A Felipó*).—Ja ho sents!
FELIPO.—Impossible!
PONETA.—Això és mentida! Ah, Felipó! (*Veient-lo.*)
APATXE PRIMER.—És aquell el teu?
PONETA.—El que jo estimo.
PELL.—Ara es meu!
APATXE PRIMER.—Tú! No ets Pell del Diable, la cambrera que jo vaig conèixer a Barcelona?
PELL.—Sí. I tu l'apatxe que vaig agafar al carrer de Barbarà, aquella nit.
APATXE PRIMER.—Jo creia que t'havies mort?
PELL.—Si; però he tornat al món, per la teva perdició.
APATXE PRIMER.—Deixa al teu home; i quedem-nos sols jo i tú.
PELL.—Tú i jo, no hem de parlar de res, ara.
APATXE PRIMER.—Em de ventilar una qüestió!
PELL.—Ventilar? Això rai; porto ventiladors. (*Senyalant a Cargolí i Espia.*)
CARGOLI.—Engeguem? (*Disposant-se a donar bofetades.*)
ESPIA.—Và? (*Disposant-se a donar bofetades.*)
APATXE PRIMER.—Parlem-ne! Aquell home, és d'aquesta noia. Tú, ets meva. Torna-li el promès.
PELL.—Que el vingui a cercar, si gosa.
PONETA.—Oh, la ira em cega!
PELL.—(La ira, la perdrà!) Apa, maca. Agafa un ganivet i fem-s'ho!
PONETA.—Si.
APATXE PRIMER.—Té el meu!
FELIPO.—Doneu-me'n un!
PELL.—Lligueu-lo! (*Cargolí i Espia el lliguen a la cadira.*) I ara, tú, valenta!
PONETA.—Si! Si! (*Amb ràbia. Va a escometre-la i no pot.*) No puc! No puc!
PELL.—Vols quedar-te sola, amb ell? Vaja, et donaré gust. Lligueu-la! (*Ho*

fan.) Així, un a cada costat. I nosaltres, anem-se'n i tanquem el bar. Aquí passareu la nit de nuvis!

APATXE PRIMER.—I tú, amb mi! Ets tan castiça com sempre! (*Tots riuen i celebren la broma.*)

CARGOLI.—I jo... en cotxe?

ESPIA.—Deixa-la, home; un dia és un dia!

PELL.—Anem!

ESCENA III

Els mateixos i GENDARME. (*Banyeta.*)

GENDARME.—Alto! *Manos arriba!*

APATXE PRIMER.—Els gendarmes!

TOTS.—Els gendarmes!... (*Crits, confussió, etc.*)

UN.—Apagueu el llum i salvis qui pugui! (*Apaguen el llum. Moment de fosca absoluta en tot el teatre, durant el qual se senten crits i corredisses i algun tret. Pausa. Silenci.*)

PELL.—Llum! Llum!

BANYETA.—Deixa'm encendre! (*S'encen el llum i apareixen Pell, Cargolí i Espia, lligats, cada hu a una cadira; els demés personatges han desaparegut.*)

CARGOLI.—Quin truco més manso!

ESPIA.—Banyeta: aquest cop no us heu lluït gaire!

BANYETA.—Els d'en Sherlock-Holmes eren així i tothom en parla! I ara, aquí us quedeu. A la noia no l'ha vençut la ira! Ja ens tornarem a veure, avui per demà que us pogueu deslligar! (*Va per sortir, i apareix en la porta del fons un Comissari de policia amb dos gendarmes.*)

ESCENA IV

Els mateixos i COMISSARI *i* GENDARMES

COMISSARI.—Alto! En nom de la llei, sou pressos!

BANYETA.—Què està de broma! Jo, pres?

COMISSARI.—Tú, i tots els altres!

PELL.—Si que estaria bé!

ESPIA.—Ara veuràs el poder del dimoni.

CARGOLI.—Em sembla que li ha fallat el truco.

BANYETA.—Prou de bromes! Aneu! Fugiu!

COMISSARI.—No resistiu, que seria pitjor. Gendarmes, deslligueu als altres. (*Ho fan.*)

BANYETA.—Sabeu quí sóc?

COMISSARI.—Ja li esplicareu al jutge d'instrucció!

BANYETA.—Sóc el rei de l'infern! Sóc el dimoni!

COMISSARI.—Si, si! Ja sé qui dieu! Lligueu-los a tots, i en marxa.

BANYETA.—Que sóc el dimoni! Us puc destruir amb el meu poder! Us puc encendre amb el foc infernal. (*Encen una bengala.*)

COMISSARI.—Preneu-li els cuets. I en marxa!

BANYETA.—Temeu el meu poder! Sóc el diable!

COMISSARI.—El que sou, és un paperina! a mi *qüentos*? Apa, a la delegació!

CARGOLI.—Es veu que a Marsella no hi creuen en bruixes.

ESPIA.—Quin *truco* inventareu per llibertar-nos?

BANYETA.—Ja ho estic pensant!

CARGOLI.—Porteu diners?

BANYETA.—Si!

CARGOLI.—Doncs, així rai; pagueu la multa, i dipositeu la fiança.

PELL.—I que avisin al Cònsul!

COMISSARI.—*Conque*, el dimoni? Passa, trinxeraire!

BANYETA.—Em rebenteu les repúbliques!

TELÓ

ACTE TERCER

QUADRO DESÈ

Argentina :: No me toques la Pampa

La pampa argentina. Teló de foro, la planúria de la pampa que es junta amb l'horitzó. Algunes *trongueres* i *alambradas*. En últim terme, un Ranxo. Rompiment en primer terme, que ho enmarqui tot. Un ombrí, en segon terme.

ESCENA PRIMERA

GAUCHO PRIMER, SEGON *i* TERCER; PAISANA PRIMERA, SEGONA *i* TERCERA i MARTINIANO

MARTINIANO.—Ya lo sabes. Esta es la historia de la niña. A nosotros no nos toca más que callar y obedecer. El patrón la ha mandao a la estancia, sus razones tendrà. Nos ha dicho que ella es la patroncita, pues mandan quien manda y punto en boca.

GAUCHO 1.—Lo cierto es que la morita, es cosa linda ¡ché!

PAISANA 1.—Ya te has encamotao?

GAUCHO 1.—No soy tan sonzo; pero, si lo estuviera ¿qué?

PAISANA 1.—Que no té hagas ilusiones, ¡ché!

GAUCHO 1.—Por qué no? Si ella es aquí, la patroncita, yo soy gaucho, y el gaucho es el rey de la Pampa.

MARTINIANO.—Pensá, m'hijito, que no es pa tóos la bota e potro!

GAUCHO 2.—Déjalo, no más! Se ha creido que es gente, y es un paisano pata susia!

GAUCHO 1.—Pa tu ma-rea no hay boleto!

GAUCHO 3.—Déjense de zonzeras!

PAISANA 2.—La patroncita, es cosa papa, ¡cierto! pero, también hay en el pago alguna paisanita que vale la pena.

SAUCHO 1.—Vos?

PAISANA 2.—Yo, si: qué hubo? Yo; que sabes que te ando arrastrando el ala, y vos das mas corcobos que el baqual en la domada. La culpa es mía, yo soy una pobre gauchita enamorada, más firme que el irqudubag de la tronguera, y vos sos como faconde gaucho compadre, de por fuera purita plata, y por dentro puro palo.

GAUCHO 1.—No tires puchos, que quemarás el rancho.

PAISANA 2.—I vos, no arrugués, que no hay quien planche.

MARTINIANO.—Basta de conversación. Vayan, muchachos, y póngansen los más ricos aperos, para recibir al patrón, y hay que celebrar su llegada, con una fiesta campera.

GAUCHO 1.—Hasta luego, pues!

PAISANA 2.—I consuélase m'hijito! Que no se hizo el chocolate para la boca del loro. (*Tots se'n van rient.*)

ESCENA II

PONETA *i la* NEGRA DOMINGA, *que és Pell del Diable.* (*Vénen del lateral, esquerra.*)

NEGRA.—Venga, patroncita, venga, no más.
PONETA.—Ya viengo, ya!
NEGRA.—Aquí a la puerta del rancho, estará mejor.
PONETA.—Si es que no ma puedo meneiar!
NEGRA.—Qué tiene, niña?
PONETA.—No lo sé! Unas vesas, me parece que neulatestia, otras vesas, que mandra.
NEGRA.—Sí. Ya sé lo que es. Mandanga!
PONETA.—Más bien me parece ensopimiento.
NEGRA.—Usted, patroncita, lo que tiene ya lo sé yo.
PONETA.—Usted?
NEGRA.—Sí, pues! Yo soy baquiana! A usté, le hace falta un amorcito. Un gaucho, que le cante sus amores, al pié del ombú, que le cante milongas, más compadronas que pato e catre, y le ande arrastrando el ala. Pero, sin encamotarse, ¿sabe? pura parada no màs. Que los hombres son como el picaflor, van de una en otra, y después, ¡si te perdés, chiflaure!
PONETA.—Sí; ya debe ser esto, ya! Pero no he entendido ni un borrajo de todo lo que me ha perdicado.
NEGRA.—Güeno. Pues, para alegrar su tristeza, haga lo que hacen todas las panchitas. Cuando estàn tristes, cantan!
PONETA.—Ahora veia! En mi tierra, cuando estamos tristes gemegamos!
NEGRA.—Cante, cante!
PONETA.—Qué quiere que cante?
NEGRA.—Aquella vidalita que yo le enseñé.
PONETA.—Aquello tan triste?
NEGRA.—Eso la alegrarà.
PONETA.—Ahora le hasen el mango. Per¡, en fin, cantaré... Y sea lo que Nuestro Señor quiera.

MUSICA

(*Vidalita.*)

PARLAT

NEGRA.—Lindo no màs! Ahora tómese un cimarrón.
PONETA.—Qué dice que me tome?
NEGRA.—Un mate.
PONETA—I cà! Ya me enredaron el otro día; me hicieron xuclar i m'escaldé las genivas. Yo no sé qué gusto encuentran en xuclar aquello. A mi me gusta màs xuclar el hueso de muelle, en la carn d'olla!
NEGRA.—Pues, vamos pa dentro, a prepararnos para la fiesta!
PONETA.—Vamos! Ai! No me gosso a mover! Quina mandra!

(*Entren al «rancho».*)

ESCENA III

CARGOLÍ, (*vestit del que els argentins en diuen un «Cocoliche». És a dir, un estranger. que habita en la pampa, i vol escarnir la manera de vestir del país. Pantalon bombatxo, bota de montar, camisa fluixa chaquet ridícul i barret ample. Grans espueles i facon.*)

CARGOLI (*Al públic.*)—Ja hi tornem a ser! Fugint d'en Banyeta i ell de nosaltres, hem arribat a l'Argentina. A la noia, la tenen al «rancho», però a mi em tenen a la sopa. Sort que já falten pocs minuts per enllestir-ho

tot! Aquí encara pateixo més que al Japó y que a la Índia. Aquí he de parlar en «gancho»! I creguin que jo d'això, *ni medio*, com diuen aquí. Sort que vaig veure dues vegades al Muiño i a l'Alipi, i se'm van quedar presents alguns *camelos*, que si no, faria broma! Oh, i el pitjor és que no em puc apropar a la Ponèta; hi ha una negra, que em té negre! I uns «ganchos» que tot ho arreglen a cops de facon, que ja els hi dic que això es tenir la vida a l'encant! Bé; però, no és això el què els volia dir. L'important és que sàpiguen que tot el que a en Banyeta li està fent la Poneta, és inútil, perquè d'aquí mitja hora, quan ell sàpiga que...

VEU DE LA NEGRA.—Ya voy, patroncito!

CARGOLI.—Bo! Ja hi som! Sempre ens interrompeixen! Estic com els telèfons de Barcelona, d'ençà de la nevada... A mitja racció! Ja seguirem, si ens deixen!

NEGRA.—Qué anda usted buscando por aquí, gallego pata susia?

CARGOLI.—Mire, María enfarinada. Vale màs que le regale ese llassito a la Monyos, i no se introduzca con un servidor!

NEGRA.—Qué me dise, ché?

CARGOLI.—Que no se meta conmigo. Déjeme ver a la recién llegada. Me parece que la conozco y quisiera...

NEGRA.—Ya! Quire verla? No puede ser; però yo le haré su retrato y serà lo mismo. Dos ojos màs negros que mi cara; una nariz, medio ñata, que es un encanto, una boca, que apenas le cabe la boquilla del mate. Màs habladora que loro borracho, màs pizpireta que el picaflor, màs lista que el zorzal y màs alegre y cacascadora que gallina catalana!

CARGOLI.—Entonces, no és la que busco! Pucha, que getta!

NEGRA.—Entonces càllese la boca y màndese mudar.

CARGOLI.—Ni me callo, ni me mudo!

NEGRA.—Si llamo al capataz, le harà aspiantar.

CARGOLI.—A mi el capataz... Plim!

NEGRA.—Aspiantà piojo, que veine el peine!

CARGOLI.—Qué aspiantà? No me aspanto, yo, sabe?

NEGRA.—Però, para qué quiere usted ver a la niña, viejo chocho?

CARGOLI.—Que yo soy un viejo chocho? Pues, usté, vice-versa!

NEGRA.—Làrguese, si no quiere salir como rata por tirante!

CARGOLI.—A mi con la piolita! Afanate Catalina, que vamos a galopiar. Mordéme la camiseta! Que bochinche! Vaya una farra... y no en sé més! Ah, sí, encara m'en queda una, salí de la luz que vas a romper el tubo! (*Mutis tots dos, ella pel «rancho», ell per la dreta.*)

ESCENA IV

MARTINIANO, GAUCHOS, PAISANOS, EL PATRÓN (*Espia-dimonis*), *després* PONETA, NEGRA, CARGOLÍ, *més tard* PAYADOR (*Banyeta*), *al final*, FELIPÓ.

MARTINIANO (*Surt per l'esquerra amb els gauchos.*)—Vengan, muchachos, a recibir el patrón.

GAUCHO 1.—Viva el patrón!

PATRON.—Gracias! Gracias! Le doy las gracias al capataz y a todo el peonaje! Para celebrar mi llegada, preparen el concuero; coman y beban a mi salud. Yo también brindaré por todos vosotros, bailaré en la fiesta y cantaré si es preciso; y si alguien se rebela la punta de mi facón, terminarà lo que empiece la lonja de mi revenque!

GAUCHO 1.—Patrón! El gaucho no tolera amenazas!

PATRON.—Que venís compadreando vós!

GAUCHO 1.—Usted, es el que nos provoca!

MARTINIANO.—Juancito! respeto al patrón.

GAUCHO 1.—Que no nos ofenda!

PATRON.—Qué lenguaje es ese?
GAUCHO 1.—El de un gaucho, hijo de la libre Argentina, que dà su trabajo y su vida, pero, que no consiente que le roben sus amores.
PATRON.—Y yo vengo a robarte?
GAUCHO 1.—Sí, pues; patrón! Usted, viene a casarse con la mujer que yo quiero.
PATRON.—Qué mujer es esa?
GAUCHO 1.—La forastera.
PATRON.—Martiniano, qué dice este hombre? Tiene amores con la niña que yo envié aquí?
NEGRA (*Sortint.*)—No, patrón! Por Diosito, se lo juro!
PATRON.—Ella te quiere?
GAUCHO 1.—Ella, no sabe naita, patrón!
PATRON.—Entonces?
GAUCHO 1.—Yo la quiero, y como sin ella no podría vivir, dejo el popo, y me voy a recorrer la immensa pampa, como pàjaro errante, buscando rama donde hacer el nido, llorando mis desdichas y sinsabores, pero, antes que me venzan he de sacar màs de un chorro de sangre a picotazos! Adiós, compañeros; no afligiros. Dice la gente que ya no hay gauchos, decíles que mienten, mientras haya un hombre enamorao, de un amor imposible y lleve ilusiones en la cabeza, sangre en el corazón y facon en el cinto, viviràn Juan Moreira y Martín Fierro! (*Mutis.*)
CARGOLI.—Quin final d'acte per fer-lo l'Alipi!
PATRON.—Negra, traiga a la niña, que quiero que empiece la fiesta.
NEGRA.—Aquí està, patrón!
PONETA.—Que me piden?
PATRON.—Venga, flor del payo. Le gusta la Pampa? Le gusta el rancho?
PONETA.—El rancho? Màs me gustan les monjetas con llomillo!
PATRON.—Monjetas? Qué es eso?
CARGOLI.—Ara em lluiré! Povotos, patrón: povotos con chancho.
PATRON.—Tú entiendes su lenguaje?
CARGOLI.—Ya lo creo! Si yo le digo cuatro frases de amor, la convenzo màs pronto que usted.
PATRON.—Otro rival? (*Traient-se el facon.*)
CARGOLI.—No, yo por las buenas.
PATRON.—Pues, bien; a ver quien la convence. Vamos a cantarle una huella de contrapunto.
CARGOLI.—No sé lo qué es, pero, ya puede empezar.

MUSICA

(*Huella.*)

PARLAT

PONETA.—Que quieren que les sea franca? No me han hecho ni mica de efecto.
PATRON.—No hay un payador en el poyo? Que venga! Que improvise versos, en honor de mi amada.

PAYADOR — Aquí llega el payador
que payarà lo que ordene.
Qué tema es el que conviene?
PATRON — Eres buen gaucho?
PAYADOR — Señor!
mis cantos son como el eco
del galopear del potro
y van uno detràs de otro
como botón de chaleco!

Como en Pampa, no hay trampa
en mi poético acento,
y por eso no consiento
que a mi me toquen la Pampa!

PATRON Muy bien! Sos un poeta.

PAYADOR Soy un criollo nomàs! Yo digo, como Aniceto el Pollo.
Mi traje, como lo ven
es de criollo presumido,
puro chiripà corrido
y me dicen que estoy bien.
El gacho, sobre la sien
me pongo, si me enamoro;
lo echo atràs, si me encocoro
cuando alguno se jafala
y solo le agacho el ala
cuando mis desdichas lloro!

PATRON.—Està güeno! Empiece la fiesta. Echen un tanguito criollo! A ver, quien lo baila?

UNO.—Nosotros, patrón!

(*Tango.*)

PARLAT

PATRON.—Bien està; y ahora, niña, càntenos algo de su tierra.

PONETA.—Una servidora, no sabe cantar.

PATRON.—No es posible! No has dejado algún amorcito por allà, por tu país?

CARGOLI (*Apart.*)—Algún amorcito? Un rengle!

PONETA.—Sí, señor; un amor que no me lo puedo arrencar del tòpi!

PATRON.—Entonces, càntanos tu pena.

PONETA.—Ya le hay dicho que no sé! Si el Felipó fos aquí, ell si que cantaria.

PAYADOR Yo aunque sea payador,
soy medio brujo y si quieres
del hombre a quien tu prefieres
puedo evocar el amor.
Si el sortilegio no marra
escucharàs de repente
la voz del amor ausente
al sonar de mi guitarra.

PATRON Cosa bàrbara; ché! Me gustaría verlo!

PAYADOR Pues, oid! (*Preludia la guitarra i dins canta Felipó.*)

MUSICA

(*Escena criolla.*)

PARLAT

PATRON I ese lenguaje?

PAYADOR No atina?
Por voluntad sobrehumana
lleva una alma catalana
con la música argentina.

PONETA.—No me'nreden. En Felipó és aquí.

PATRON.—Si està aquí, que se presente.

PAYADOR.—A mi conjuro acudirà.

NEGRA.—Este hombre es el propio mandinya, en persona.
CARGOLI.—Mandinya? Això, és una mandanga d'en Banyeta.
FELIPO (*Presentant-se.*)—Poneta!
PONETA.—Felipó! (*S'hi abraça.*)
PATRON.—Es este tu novio?
PONETA.—Sí.
PATRON.—Muy bien! Yo no me ofendo. El criollo es generoso. Siga la fiesta, que luego hablaremos de eso. Venga un pericón, muchachos. Quiere usted echar una piernita conmigo?
PONETA.—Què diu?
PATRON.—Que con permiso de su amante, baile usted conmigo. Usted, mozo, prendase con alguna criollita de estas, que no le pesarà. Atención. Formen las yuntas y empiece el baile.

MUSICA

(*Pericón.*)

PARLAT

PATRON.—Y ahora, hablemos de tu novio, niña.
PAYADOR.—Ahora. Un momento. Quiere usted ver que hora es, patrón?
PATRON.—Las siete en punto.
PAYADOR.—Esa misma hora tengo yo! En este momento esta niña cumple diez y ocho años. Ja n'hi ha prou! He conseguit el meu desig! S'ha conservat pura i verge. No pot ja entrar a l'Infern. Esvai-vos mortals. Quedem-nos sols, nosaltres, els que hem estat jugant aquesta farsa infernal. Sóc en Banyeta! Sóc el dimoni. Fugi la llum, regnin les ombres!

(*Fosc. Mutació.*)

QUADRO ONZE

Tornin les ombres

Teló de núvols fosc, quasi negre. L'orquestra toca la marxa infernal. Després d'una pausa surten BANYETA, PELL DEL DIABLE *i* CARGOLI, *tal com els hem vist en el pròleg.*

BANYETA.—Ja ho heu vist. El poder meu és irresistible. He conservat la vostra filla en l'estat de la innocència, malgrat totes les infàmies que heu fet vosaltres per perdre-la. El que no arribo a compendre es, com tu, la seva mare, tenies tan mal cor per posar-hi paranys perquè es condemnés? El teu egoisme de no perdre el teu lloc a l'infern, de voler regnar en ell, com reina mare, era tan gran, per induir-te a cometre aquest crim amb la teva filla? Pot haver-hi una mare que faci tal cosa?
PELL.—No n'hi ha cap!
BANYETA.—Doncs, per què ho has fet?
PELL.—Perquè no ho és la meva filla!
BANYETA.—Què?
PELL.—Banyeta, has badat!
BANYETA.—No t'entenc!
PELL.—Que quan tu vas encarregar el canvi de la noia, el Cargolí i l'Espia-Dimonis et van ensarronar.

BANYETA.—I què us proposàveu?
CARGOLI.—Guanyar temps. Esperar que la noia tingués l'edat precisa, per casar-la amb un dels teus súbdits i que fos reina de l'Infern.
BANYETA.—Però això?...
PELL.—Això? Mira! La meva filla s'acaba de casar amb el teu secretari.

(*Mutació.*)

QUADRO DOTZE

Cessant!

(*Apareix l'Infern. Espia-dimonis i una noia que figura ésser l'autèntica filla de la Diablesa, vénen de casar-se, amb tot el seguici de diables.*)

BANYETA.—És possible! Enrera! Jo sóc el rei de l'Infern! Deixeu-me entrar! (*Tots els diables l'amenassen amb forques i tridents.*)
CARGOLI.—No hi pots tornar! T'han declarat cesant, per haver abandonat el càrrec! (*Desapareix la visió.*)
BANYETA.—Oh, quina ràbia! I l'altra pobreta, víctima de tots nosaltres?
PELL.—Per aquella, no en passis ànsia. Procura per tu! Veies com penses guanyar-te la vida en aquest món. Perquè a l'Infern no hi tornes.
CARGOLI.—Ja ho veus com t'has quedat. Més te valia fer els ulls grossos. Per voler-te venjar t'has quedat sense poder, sense regnat...
BANYETA.—Doncs, què és lo que en queda del Dimoni?
PELL.—Les banyes!
CARGOLI.—Si vols tornar a l'Infern, et farem un vitalici, i et donarem un empleu de guardià de les calderes de tercera classe.
PELL.—I ara, tots a l'Infern! Els nuvis surten de l'Església, els amics els acompanyen: nosaltres no ho podem presenciar. Ni els nostres ulls són dignes de veure la felicitat de la Poneta i del Felipó, ni les nostres orelles, d'escoltar la música amb què celebren la festa! Anem! (*Fosc. Mutació.*)

QUADRO FINAL

(*Apareix l'era i la Masia del primer acte. Poneta i Felipó vénen de casar-se. Són a la porta de la masia, mentre pagesos i pageses canten i ballen.*)

(*Sardana dels promesos.*)

(*Lentament, va cobrint aquesta visió un teló de roses. En arribar abaix, per entre les garlandes, surt Cargolí i diu al públic.*)

CARGOLÍ

Dues paraules, públic benvolgut:
els autors i nosaltres, hem pensat
que rebríeu la farsa de bon grat
si és que només distreure-us hem sabut.
Així, doncs, aplaudiu de bona gana
de la dolça sardana als refilets.
No xiuleu! que escoltant una sardana
parlen les mans i callen els xiulets.

TELÓ

COL·LECCIÓ DE VODEVILLS

QUE ES TROBEN DE VENDA A CASA D'EN BONAVÍA

CARRER TAPINERÍA, 4.-BARCELONA

	Pessetes
Porten res de pago?.	0'50
La dansa dels set vels.	0'50
Maniobres de nit.	0'50
Els calaveres	0'50
Els Allotjats	0'50
L'auca de la cupletista	0'50
Les dones del Music-hall. . .	0'50
Els novicis de l'amor. , . . .	0'50
Pagar el ram i no fer Pasqua	0'50
Els retrucs de l'amor	0'50
El gall d'indi.	0'50
Els pelats del 66	0'50
Les dues oques	0'50
Tots els asos tenen sort . . .	0'50
Dues... no!	0'50
El misteri de Saint-Clour . . .	0'50
La primera vegada	0'50
Les temptacions d'En Santpere.	0'50
La dama de Chez-Maxim . .	0'60